ભક્તિરસથી ભરપુર.

પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા

ફરગોવનદાસ હરજીવનદાસ બુકસેલર

૩૩૩૫, પાનકોર નાકા અમદાવાદ

આવૃત્તિ ૧ લી   પ્રત ૨૦૦૦

અમદાવાદ-શાહપુર વનમાળી વાંકાની પોળમાં હરિભાઈ
દલપતરામે પોતાના "ગ્રન્થોદય" પ્રેસમાં છાપ્યા

સંવત ૧૯૮૧   સને ૧૯૨૪

કીંમત રૂ ૦-૮-૦

પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

૧

સંતો અમે વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (ટેક)
વેપારી આવે છે બધા ગામ ગામનારે—સંતો૦
અમારૂં વસાણુ સંતો, સૌ કોને ભાવે; (૨)
અઢારે વરણ જેને વહોરવાને આવે—સંતો૦
લાખ કરોડ લેખાં નહી, ને પાર વિનાની પુંજી; (૨)
વ્હોરવું હોય તો વ્હોરી લેજો, કસ્તુરી છે સોંઘી–સંતો૦
આવરો ને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરનું નામ,
ચીઠીમાં ચત્રુભુજ લખીયા, નરસૈયાનું કામ—સંતો૦

૨

જે ઘેર હરિજન હરિગુણગાય,તેતોનીત્ય ગંગામાં નાય(૨)
અડસઠ તીરથ ગુરૂનેઆંગણે, (૨) દુર ગયે શું થાય–જે

૨

ધ્રુવ નાહ્યા પ્રહ્લાદ નાહ્યા, હેતે નાહ્યા હનુમાન, (૨)
પ્રીતે કરી પરીક્ષત નાહ્યા, (૨) જોગી શુકદેવ ગાય—જે
સહુ સંત મળી ધારણ બાંધ્યું, જ્ઞાન ગંગા તોલાય (૨)
જપતપ તીરથજોડેમળ્યાં(૨)તેમાંસર્વ સાધન મળીજાય.
ભલેમળ્યામેહેતાનરસિંહનાસ્વામી;હેતેહરીનાગુણ ગાય;
જ્ઞાનગંગાનો મહિમામોટો, મુખે કહ્યો નવ જાય જે૦(૨)

૩

હરિનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનું કામ જોને,
પરથમ પહેલું મુસ્તક મુકી, વળતી લેવું નામ જોને.
સુત, વિત્ત દારા શીશ સમરપે, તે પામે રસ પીવા જોને,
સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા માંહિ પડયા મરજીવા જોને.
મરણ આગમ તે ભરે મુઠી, દીલની દુગ્ધા વામે જોને,
તીરે ઉભો જુવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે જોને.
પ્રેમ પંથ પાવકની જ્વાળા, ભાળી પાછા ભાગે જોને,
માંહી પડયા તે મહાસુખ માણે, દેખનારા દાઝે જોને.
માથા સાટે મોંઘી વસ્તુ સાંપડવી નહીં સ્હેલ જોને,
માહાપદ પામ્યા તે મરજીવા, મુકી મનનો મેલ જોને,
રામ અમલમાં રાતા માતા, પુરા પ્રેમી જંન જોને;

પ્રીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રજની દિન એને.

૪

હરિને ભજતાં હજુ કોઇની લાજ, જતાં નથી જાણીરે;
જેને સુરના શામળીયા સાથ, વદે વેદ વાણીરે. (ટેક.)
વહાલે ઉગાર્યો પ્રહ્લાદ, હિરણ્કશ્યપ માર્યોરે,
વિભીષણને આપ્યુ રાજ્ય, રાવણ સંહાર્યોરે.—હરિ ૧
વહાલે નરસિંહ મહેતાને હાર, હાથો હાથ આપ્યોરે;
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી થાપ્યોરે. ૨
વહાલે મીરાં તે બાઇનાં ઝેર હળાહળ પીધારે,
પંચાળીનાં પુર્યાં ચીર, પાંડવ કામ કીધાંરે—હ૦ ૩
આવો હરિ ભજવાનો લ્હાવો, ભજન કોઇ કરશેરે,
કર જોડી કહે પ્રેમલદાસ, ભકતોનાં દુઃખ હરશેરે—હ૦ ૪

૫

તારા મનમાં જાણે જે મરવું નથીરે,
એવો નિશ્ચય કર્યો નીરધાર;
તેમાં ભુલી ગયો ભગવાનનેરે. ટેક.

૪

ધન દોલત નારી ને ઘણા દીકરારે,
ખેતીવાડી ઘોડા ને દરબાર. તેમાં૦ ૧
મેડી મંદિર ઝરૂખાં ને માળિયાં રે,
સુખદાયક સુંદર સેજ. તેમાં૦ ૨
ગાદી તકીયા ને ગાલ મશુરીયારે,
અતિ આડ કરે છે એજ. તેમાં૦ ૩
નીચી ખાંધ કરીને નમતો નથી રે,
એવું સાધુ સંગાથે અભિમાન. તેમાં૦ ૪
વનમાળી મોહનજીની મુરતિરે,
તેની સાથે ન લાગે તાન. તેમાં૦ ૫
પાપ અનેક જન્મનાં આવી મળ્યાંરે;
તારી મતિ મલીન થઇ મંદ. તેમાં૦ ૬
દેવાનંદના વહાલાને વિસરી ગયોરે,
તારે પડયો ગળે જેમ ફંદ. તેમાં૦ ૭

૬

તારા માથે નગારાં વાગે મોતનાં રે,
નથી એક ઘડીનો નીરધાર;
તોય જાણ્યા નહીં જગદીશનેરે. ટેક.

મોટા મેલીને રાજ મરી ગયારે,
જેને જાતાં ન લાગી વાર. તોય૦ ૧
તારૂં જોબન ગયું જખ મારતું રે,
માથે કાળા મટી ગયા કેશ. તોય૦ ૨
તતકાળે લેવાને જમ આવીયારે:
તેનો ભાળી ભયકર વેશ. તોય૦ ૩
રોમ કોટી વિછુ તણી વેદનારે;
દુઃખ પામ્યો તુ દેવના ચોર. તોય૦ ૪
સગાં સ્વારથી મળ્યાં સઉ લુંટવારે;
તેનું જરાએ ન ચાલે જોર. તોય૦ ૫
જીભ ટુકી પડી ને તુટી નાડીયોરે.
થયું દેહ તજ્યાનું તત્કાળ. તોય૦ ૬
દેવાનંદ કહે નવ જાણ્યા નાથનેરે,
મળ્યો મનુષ્ય દેહ વિશાળ. તોય૦ ૭

૭

સુખ છે તમારા શરણમાં—હો શામળીયાજી,
એ મારા ગુરૂએ કહ્યું કરણમાં—હો શાંમળીયાજી. (ટેક)
જપ તપ તીરથ ચારે પદારથ હો વાલા.

એ મારા ગુરૂજીના ચરણમાં—હો શામળીયાજી—સુખ.
પ્રેમે કરીને મારે મંદીરે પધારો વહાલા,
ન જોશો જોશો જાત કુળવરણમાં—હો શામળીયાજી—સુખ
મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા (૨)
આડે આવજો મારા મરણમાં હો શામળીયાજી—સુખ.

૮

સુખ દુઃખ મનથાં ન આણીયે, ઘટ સાથેરે ઘડીયાં,
ટાળ્યાં તે કોઇનાં નવ ટળે, રઘુનાથનાં જડીયાં—સુખ.
નળ રાજા સરખો નર નહીં, જેને દમયંતી રાણી,
અરધેવસ્ત્રે વનમાં ભમ્યાં, ન મળ્યું અન્ન ને પાણી—સુખ.
પાંચ પાંડવ સરખા બંધવા જેની દ્રૌપદિ રાણી;
બાર વરસ વન ભોગવ્યાં નયણે નીંદ્રા ન આણી—સુખ.
સીતા સરખી સતી નહીં, જેના રામજી સ્વામી;
રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી—સુખ.
રાવણ સરખો રાજીયો, જેની મદોદરી રાણી;
દશ મસ્તક છેદાઇ ગયાં, બધી લંકા લુંટાણી—સુખ.
હરિશ્ચંદ્રરાય સતવાદીઓ, તારા લોચના રાણી;
તેને વિપત્તિ બહુ પડી, ભર્યાં નીચ ઘેર પાણી—સુખ.

૭

સર્વ દેવને જ્યારે ભીડ પડી, સમર્થા અંતરજામી,
ભાવટ ભાગી ભુધરે, મહેતા નરસઇનો સ્વામી—સુખ.

૯

હરિજન થઇને, હાણ વરધ સુખદુઃખ મનમાં ન ધરીએ,
ટાળ્યાં નહીંજ ટળે. ઘટ સાથે ઘડીયાં હીંમતનવહારીયે

જુઓ કદરજ મહા દુઃખીયા કહાવ્યારે.
કદી સુખ દુખ મનમાં ન લાવ્યારે
તોએ મોહનના મનમાં ભાવ્યારે—હરિજન.
જુઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે.
પલ એક ઘડી નવ રહે ન્યારારે,
તોય વન ભટકયા સંગ લઇ દારરે—હરિજન.
વાસુદેવ દેવકીજી બેઉ બંધન રહ્યાંરે,
પ્રભુ પુત્ર થયાને દુખ દુર ગયાંરે—હરિજન.
એવું સમજીને હરખ ને શોક તજીયેરે;
એક તાર મન થઇ પ્રભુને ભજીયેરે
કહે મુકતાનંદ હરિને ભજીયેરે—હરિજન.

૧૦

પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે થાય,
ડહાપણ કોઈનું કામ ન આવે.
કરોને કોટી ઉપાય–હાંરે હાંરે કરોને. પ્રભુ.
ભીમ, અરજુન, સહદેવ. નીકુળ,
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાંચેના દેખતાંજીરે,
સતી કેમ તે લુટાય—પ્રભુ.
રામ જેવા સત પુરૂષ કહીએ,
ને તે પણ વનમાં જાય.
સતી સીતાને કલંક ચઢાવ્યુ.
નો રાવણ શીર રોળાય—પ્રભુ.

૧૧

જીવ તું શીદને ચીંતાકરે, કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે (ટેક)
તું અંતર ઉદ્વેગ કરે, તેથી કારજ શું સરે;
ધણીનો ધાર્યો મનસુબો હરબ્રહ્માથીનવ ફરે—કૃષ્ણ૦
દોરી સર્વની એના હાથમાં ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવો જન્ત્ર વગાડે જંત્રી, તેવા સ્વર નીસરે—કૃષ્ણ૦

જેવું જેટલું જે જેમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
તેમાં ફેર પડે નહિ કોઇથી, શીદ ફુલઇને નરે–કૃષ્ણ૦
તારૂં ધાર્યું થાય એટલું, હરિ ઇચ્છા અનુસરે;
સદા કાળ એ રીતનભેનહી, શીદહુ પણ મનમાંધરે–કૃષ્ણ૦
થવાનું તે અણચીતવ્યું થાશે, ઉપનીપદ ઓચરે;
રાખ ભરોંસો રાધાવરનો,દયા તું શીદને ડરે—કૃષ્ણ૦

૧૨

સર્વ તજીને ભજીયે શ્રી ગોવિંદને,
જે નારાયણ નોધારાનો આધારજો;
ભાગે સંકટ કુડાંરે સંસારનાં.
જેને નામે ઉતરીયે ભવપાર જો—સર્વ.
આપરમાને વચને ધ્રુવજીવન ગયા,
નારદજીએ કીધો છે ઉપદેશ જો;
જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ્ય તે મનમાં આણીયાં,
પ્રભુ ભજ્યા કાંઈ ત્યાં જઈ બાળેવેશજો—સર્વ.
દૈત્ય પુત્ર પ્રહલ્હાદજી આગે થયા,
લાગ્યો છે કાંઇ પિતા પુત્રનો વાદજો;
સ્તંભ થકી પ્રગટયારે નરસિંહરૂપ ધરી,

શ્રી મહાપ્રભુજીએ દીધો તેને સાહજો—સર્વ.
લાખાગ્રહમાં પાંડવને આવી મળ્યા,
ભક્તજનોને દીધી છે ઘણી ધીરજો;
સમરણ પહેલાં આવ્યાછોરે તમે સદા,
ભક્તજન ઉગાર્યા પાંચે વીરજો —સર્વ.
સુદામાનું દારીદ્રપણુ તો જાણીયું,
મુષ્ટિ તાંદુલ આરોગ્યા મહારાજજો;
દાસ દયાના પ્રભુજીએ કરૂણા કરી.
ભક્તજનનાં કીધાં કોટીક કાજજો —સર્વ.

૧૩

ધન્ય જેણે હરિગુણ ગાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
બીજા સૌ જાણજો ભવાયા—સસારીયામાં ધન્ય.
હાથી ઘોડા ને સુખપાલ બેઠે શુ થયું, (૨)
શુ થયું મેળવી માયા—સસારીયામાં ધન્ય.
કઠ સાહીને જમ કાઢશે પળમાં.
દુર રહેશે સુતવિત્ત જાયા—સસારીયામાં ધન્ય.
દયા પ્રીતમ ભજો નદના કુવરને. (૨)
સફળ થાશે તારી કાયા—સસારીયામાં ધન્ય.

૧૪

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાજીરે,
એમાં શું કરે પંડીત ને કાજીરે, વહાલો.
કરમાબાઇનો આરોગ્યો ખીચડો,
ને વિદુરની ખાધી ભાજી;
જુઠાં બોર શવરીનાં ખાધાં,
વહાલે છપ્પન ભોગ મેલ્યા ત્યાગીરે. વહાલો.
વિદુરને ઘેર શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા,
ને કેળાં આણ્યાંતાં માગી;
ગર્ભ કાઢી નાંખીને છાલ ખવરાવી.
વહાલે તોએ ન જોયું જાગીરે. વહાલો.
ગુણકા હતી તે પોપટ પઢાવતી,
ને તેમાંથી નેહ લાગી;
ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા,
એની સંસારની ભ્રમણા ભાગીરે. વહાલો.
ભક્તની લોક નિંદા કરે છે,
ને જગત થયું છે બહુ પાજી;
ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહનો સ્વામી,
માથે ગિરધર રહ્યો છે ગાજીરે. વહાલો.

૧૫

જે કોઇ પ્રેમ અ શ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઉરમાંડ રે.ટેક.
સિંહણ કેરૂં દુધ હોય તે, સિહણ સુતને ઝરે; (૨)
કનક પાત્ર પોખે સહુ ધાતુ, ફોડીને નિસરે–પ્રેમરસ.
સક્કરખોરનું સાકર જીવન, ખહના પ્રાણજ હરે; (૨)
ક્ષારસિધુનું માછલડુ, જ્યમ મીઠા જળમાં મરે–પ્રેમ.
સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે બ્રાહ્મણ હોય તે કરે; (૨)
વગળ વંશીને વમન કરાવે, વેદ વાણી ઉચ્ચરે–પ્રેમ.
ઉત્તમ વસ્તુ અધીકાર વીના મળે, તદપિ અર્થ ના સરે,
મચ્છભોગી બગવો મુકતાફળ, દેખી ચંચુ ના ભરે. પ્રેમ
એમ કોટિ સાધને પ્રેમ વિના,પુરૂષોત્તમ પુંઠ ન ફરે. [૨]
દયા પ્રીતમ શ્રીગોવરધનધર, પ્રેમ ભક્તિયે વરે. પ્રેમ

૧૬

રામ બાણ વાગ્યાં હોય તે જાણે;
ઓહ્યા મુરખ મનમાં શું આણે (ટેક)
ધ્રુવને વાગ્યાંપ્રહ્લાદને વાગ્યાં,
તો ઠરીને બેઠા ઠેકાણે.
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં,

એ તો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ.
મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા,
હરિ આવ્યા તે ટાણે;
લઇ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું,
પત્ની પુત્ર બેઉ તાણે—રામ.
મીરાંબાઇને ક્રોધ કરીને,
રાણોજી ખડગજ તાણે;
વિખના પ્યાલા ગીરધરલાલે આરોગ્યા.
એ તો અમ્રતને ઠેકાણે—રામ.
નરસિંહ મહેતાની હુંડી સ્વીકારી,
ખેપ ભરી ખરે ટાણે;
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા,
એવું ધનો ભગત ઉર આણે—રામ.

૧૭

મારે વર તો વિઠલ વરને વરવું છે રે,
હાંહાંરે મારે વર તો—
બીજાને મારે શું કરવું છે. મારે વર તો૦
નંદના કુંવર સાથે ને. ડો બંધાણો હાં, (૨)

મારે ધ્યાન ધણીનું ધરવું છે રે,
હાંહાંરે મારે ધ્યાન. બીજાને.
અવર પુરૂષની મારે આશ નથીરે હાં [૨]
મારે છોગાળાને છેડે પાર પડવું છેરે;
હાંહાંરે મારે છોગાળા. બીજાને.
સંસાર સાગરમાં મોહજળ ભરીયોરે હાં. (૨)
મારે હરિના ભરોંસે તરવું છે રે;
હાંહાંરે મારે હરિને. બીજાને.
બાઇ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ હાં. [૨]
મારે રાસ મંડળમાં ફરવું છે રે,
હાં હાંરે મારે રાસ. બીજાને.

૧૮

શ્રી વલ્લભ વિઠ્ઠલ શ્રીજી સ્વામી, શામળીયા વાલા;
સઘળું સમજો છો અંતરજામી. નંદલાલરે.
ભય તો લાગે છે મુજને ભારી, શામળીયા વાલા;
અંતકાળે શી વલે થશે મારી. નંદલાલરે.
સેવા સમરણ ભાવે કીધું, શામળીયા વાલા;
રંક સાધુને દુખ દીધું. નંદલાલરે.

૧૫

વેદ ધર્મને વિસાર્યાં, શામળીયા વાલા;
અવગુણ ભર્યા છે મુજમાં સારા. નંદલાલરે.
સહુ જાણે છે ભક્ત સાચો શામળીયા વાલા;
પાખંડી પાપી નથી કાચો. નંદલાલરે.
બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ ધરજો. શામળીયા વાલા;
પીડા ન પામું એવું કરજો. નંદલાલરે.
સન્મુખ લોચનમાં આવી રહેજો, શામળીયા વાલા;
દોષ ન જોશો દરશન દેજો નંદલાલારે.
શ્રીમુખ બોલ્યા તે સાચું કરજો. શામળીયા વાલા;
દુઃખ હયાનાં સર્વે હરજો. નંદલાલરે,

૧૯

કાયા જીવને કહે છેરે, સુણો મારા પ્રાણપતી;
મેલી મુજને ક્યાં જાઓછોરે,આ વગડામાં અથડાતી.૧
જીવ તમારા લીધેરે. ચાલું છુ હું મદમાતી;
તમ વિના નહી મારેરે, આ દેહીના સંગાથી. ૨
જ્યારે તમે જાશોરે, ત્યારે તો મારી શી રે ગતી;
જ્યારે જાવુંજ હતુંરે ત્યારે પ્રીત કરવી નતી, ૩
ઘણાં લાડ લડાવ્યાંરે ભેગી બેસી જમતી;

હવે કેમ તરછોડીરે, આવી કેમ ફરી મતી. ૪
કોઇક ગુરૂજ મળીઆરે, અગમ અગાધ ગતી;
કરશે બ્રહ્મ સ્વરૂપેરે, એ હું જાણતી નોહોતી. ૫
છો દેવ નિરંજનરે, મુળે મંગળ મુરતી;
તારો ભેદ ન જાણ્યોરે, એવી તારી અકળગતી. ૬
મારી કરણી ના જોશોરે, હુ કરજોડી કરગરતી;
મેલી માયાને ચૈતનરે ચાલ્યા અમરાવતી. ૭
દાસ નારણસીંગ કહે છેરે, માયા પછે રહી રોતી;
ગુરૂ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય ગતી. ૮

૨૭

જીવ કાયાને કહેછેરે, હું પંખી છું પરદેશી;
અમે કયાં સુધી રમીએરે, નથી અહિંના રહેવાશી.
તારા મોહના તે ફંદમાંરે, પડી અમને ફાંશી;
તારી વાસના લીધીરે, ફર્યો લખ ચોરાશી ૨
ગુરૂએ સમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મ સ્વરૂપરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારિ કેડજ મેલીરે, શાને કરો ઉદાશી;
તમને તિરથ કરાવ્યાંરે, શ્રી ગંગાને કાશી. ૪

થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દૂર ખશી;
ભાગ્યા નેજમાં તેજરે, હરિ જેને ગયા વશી. ૫
દાસ નારણસીંગ કહેછેરે, અચળ થયા અવીનાશી,
ગુરૂ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી. ૬

૨૧

જોડુરે એક મેના પોપટનુ, પાંજરૂં આ કાયા કંચનનુ;
મેના માયા હરિની દાસી ચૈતન પોપટજી અવિનાશી,
જુઓને અંતરમાં પ્રકાશી, જોડુ૰ ૧
કારીગર પુરા કેહેવાતા, પંચરંગી પાંજરૂં ઘડતા;
ને માંહી પોપટજી રહેતા, જોડુ૰ ૨
ચૈતનનુ તો તેજ ઘણુરે તપે શોભે પરિબ્રહ્મની રૂપે;
બેઠારે માંહી મહા મંત્રને જપે જોડુ૰ ૩
મેના રેમાયાપોપટનીનજરે પડી, પોપટજીનું મનડુલીધુંહરી;
પોપટજીની મંત સમુળગી ફરી. જોડુ૰ ૪
મેનારેતુંતોઆવનેઓરી, મારી ને તારી સરખીઅનેજોડી;
મેનાએ નાંખી મોહ તણી દોરી. જોડુ૰ ૫
હવેરે મેના કહે પોપટને આવીહુંતો વરૂંછું તમને;
રખેને દગો દેતાજી અમને, જોડુ૰ ૬

એવુંરેસુણીપોપટથયોબેહાલ,તેમતેમમેંનાકરેજઇ૦હાલા:
મેંનારે તને કરવા હું ન્યાલ. જોડું૦ ૭
હવેરેમેનાપોતેમનમાં હસી,હુ તોપેલાપોપટનેરૂદિએવસી;
એનેરે લેઇ ફેરવું ચોરાશી. જોડું૦ ૮
પોપટજીતો ભણવું એ ભુલી ગયા, જઇને પેલી મેનાના
વશમાં રહ્યા;
પોપટજી હવે મોહ દરીઆમાં વહ્યા, જોડું૦ ૯
હવેરેમેંનાપોપટબંનેને, બેઠો રે હતો કાળ બીલાડો કને;
જઇને પેલા પોપટજીને હણે. જોડું ૧૦
હવેરે પોપટને લાગ્યું ખારૂ, પેલુરે સુખ કયાંરેગયુ મારૂ;
પડેછે મારે મરવું ને અવતરવું જોડું૦ ૧૧
ચૈતન મટી જીવ સ્વરૂપે થયા, જ્યારે પેલી માયાના
વશમાં રહ્યા.
માટેરે લખ ચોરાસીમાં ગયા જોડું૦ ૧૨
નારણસીંગ-ગુરૂ ચરણુની આશ, માયા થકી થઇને
બેઠોછું નિરાશ,
આપોને હરી ચરણ કમળમાં વાસ. જોડું૦ ૧૩

• ૨

નાથકેસેગજકોબંધછોડાયો,એહિઅચરતમોહે આયો.ટેક૦
ગજ ઔર ગ્રાહ લડત જળભીતર, લડતલડત ગજ હાર્યો
જવપુર સુંઢ રહી જળ ઉપર, તબ હરિ નામ પોકાર્યો.૧
સવરીકે બોર સુદામાકો તાંદુલ,રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો;
દુરજોધનકો મેવોહી ત્યાગ્યો, ભાજી વિદુર ઘર પાયો.૨
પેઠે પાતાળ કાળી નાગ નાથ્યો, ફેણુ પર નરત કરાયો;
ગીરી ગોવરધન કરપર ધાર્યો, નંદ ઘેર લાલ કહાયો. ૩
અગાશુર માર્યો બગાશુર માર્યો, દાવાનળ પાનકરાયો;
સ્થંભ ફોડીહિરણ્યાકશ્યપ માર્યો, નરસિંગનામ ધરાયો. ૪
અજામેલ ગજ ગુણકા તારી, દ્રૂપતીકો ચીર પુરાયો;
પયપાન કરતાં પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો. ૫
દુરજોધનકો માન ઘટાયો, મોહી ભરોંસો આયો;
સબ સખીયન મીલીકંગનબાંધ્યો, રેશમ ગાંઠ બધાયો. ૬
છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, કેસે એ ધનુષ ઉડાયો;
ખોલ કોઠડી પારથ ધાયો, ગરૂડકુ નાજ સંતાયો. ૭
છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કાંહાંરે છુપાયો;
જોગી જાકો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહી આયો;
સુરદાસ પ્રભુતિહારોમીલનેકું,જસોદાકી ધેન ચરાયો૮

—•ooo•—

૨૩

તેરે દયાધરમ નહી મનમે,મુખડાકયા દેખે દરપનમેરેક.
જબલગ પુલ રહે પુલબાડી, બાસરહે નીજ પુલનમેં,
એકદીન એસી હો જાવેગી, ધુની ઉડેગી તનમે મુ० ૧
ચુવાચદન અબીલ અરગજા, શોભે ગોરે તનમેં;
ધન જોબન ડોંગરકા પાની, ઢલ જાવેગા ખીનમે મુ०૨
નદીયાં ઘેરી હરિ નાવ પુરાની, ઉતરી ચાહે સગમે;
ગુરૂ મુખ હોય સો પાર ઉતરે, નુગરાડુબે ઉનમે. મુ०૩
કવડી કવડી માયા જોડી. સુરત વરી નિજ ધનમે;
દશાદરવાજા ઘેરલીએ જમ, રહીગઇમનકી મનમે. મુ० ૪
પગડીયાં બાંધે પગ સવારે, તવ ઝુલા ઝુલે પલનેમે:
કહે કબીરા સુનો ભાઇસાધુ, એકલાલડરહેમનમે. મુ० ૫

૨૪

જાહાં જોશો ત્યાં દુખીયાંબાબા, એ કયા વડ રહેમનમે;
જોગી દુખીયા જગમ દુખીયા. તપશીકુ દુખ દુના;
આશા મનસા સબ વ્યાપી, કોઇ પહેલ નદી સુના. ૧
રાજા દુખીયા નજા દુખીયા, દુખીયા ઘર બેરાગી;
દુઃખ કારણુસેં શુકદેવને, ઉદરકી માયા ત્યાગી. ૨

સાચ કહેતો સબ જગ દુઃખીયા, જુઠા કહી ન જાઇ;
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દુઃખીયા, જીન્નેઃશ્રષ્ટી જમાઇ. ૩
ધુર્ત દુઃખીયા, અબધુત દુઃખીયા હય ધન રંકા;
કહેત કબીરા નહિઓ દુઃખીયા, જીને મનકુ જીતા. ૪

૨૫

ધન ડાકોર રૂડુ ગામ, વસે મારો વહાલોરે;
શામળીઓજી ચતુર સુજાણ, તેને જોવા ચાલોરે. ૧
બહુ બોડાણાની પ્રીતે, પ્રભુજી પધારયારે;
અહીંઆં આવી ઉત્તમ કીધા કે, અધમ ઓધાર્યારે. ૨
ઘણા પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતાં રે;
દુઃખ જનમ મરણનાં જાય, સામાં ડગ ભરતાં રે. ૩
એવો આનંદ રૂપી અખંડ, અંતરજામીરે;
વહાલો પ્રેમ તણે વશ થાય, પ્રિતમજીનો સ્વામિરે;
એતો ભક્તિતણે વશ થાય, કહુ શીશ નામીરે. ૪

૨૬

ગોવિંદજી પ્રાણ અમારોરે, મને જુગ લાગ્યો ખારોરે;
મુને મારો રામજી ભાવેરે, બીજો મારી નજરે ન આવે. ૧

મિરાંબાઇના મોહોલમાંરે હરિ સંતકો વાસઃ
કપટીથી હરી દુર વસેરે, મારા સંતન કેરી પાસ. ગો. ૨
રાણોજી કાગળ મોકલેરે, દેજો મીરાંને હાથ;
સાધુની સંગત છોડી દો, તમોરાખો દુનીયામાં લાજ. ૩
મિરાંબાઇ કાગળ મોકલેરે, દેજો રાણાનેહાથઃ
સાધુની સંગત કબહુ ન છોડુ, નહિ રહુ તમારી પાસ. ૪
વિખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે, દેજો મિરાંને હાથ;
અમ્રત કરી મિરાંપીગયાંરે, જેનો હરિએ ઝાલ્યો હાથ. ૫
સાંઢવાળા સાંઢ શણગારજેરે, જાવું સો સો રે કોશ,
રાણાજીના દેશમાંરે, મારે જળરે પીવાનો દોશ. ૬
ડાબો મેલ્યો મેવાડનેરે, મિરાં ગઇ પુરવ માંય;
સરવ છોડી મિરાં નીસર્યાં, જેનું મનડુ હરિમાંહ્ય. ૭
સાસુ અમારી સુશુમણારે, સસરો પરમ સંતોષ;
જેઠ જગજીવન જગતમાં, મારો નાવલીઓ નીરદોષ. ૮
ચુંદડી ઓઢું ત્યારે રંગ ચુવેરે, રંગ બેરંગી હોય;
ઓઢુ હું કાળો, કાંબળો, દુજો ડાઘ ન લાગે કોય. ૯
મિરાં હરિની લાડણીરે, રહેતી સંત હજુર;
સાધુ જનને હલવસ્યું પેલો હલ કપટીથી દુર. ૧૦

૨૭

માગતમાખણરોટી, ગોપાળ પ્યારે માગત માખણરોટી;
મેરેગોપાળકુ રોટીબનાઉ, એક છોટીને બીજી મોટી ગો.
મેરેગોપાલજીકાબિહાકરૂગી, બ્રખુભાનકી બેટી. ગો.
મેરેગોપાળકુ અંગી બાબનાહઉ, માથે કલંકી ટોપી. ગો.
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, ચરણ કમળ
ચીત જેતી. ગો.

૨૮

વાટ જુવે છે મીરાં રાંકડી ઉભી ઉભી વાટ. ટેક.
મુનીવર સ્વામી મારે મદીર પધારોરેઃ
વાલા સેવા કરે છે દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
ફુલના તે હાર ને ફુલના તે ગજરારે;
ફુલના તોરારે ફુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
ફુલનાં પકવાન મીઠાઇયોને મેવારે,
ઘેબર જલેબી તલ સાંકળી, ઉભી ઉભી વાટ. ૩
લવીંગ સોપારી ને પાનનાં બીડલાં રે,
એલચી દોડા ને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
સાવ સોનનાં સોગઠાં ઢાળ્યાં રે;
રમવા આવો તો જાય રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫

૨૪

મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
જોતાં ઠરે છે મારી આંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૬

૨૯

મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ટેક
મુખડું મે જોયું તારૂ, સરવે જુગ થયું ખારૂ:
મન મારૂં રહ્યું ન્યારૂરે, મોહન તારા, ૧
સંસારીનું સુખ એવુ, ઝાંઝવાના નીર જેવું;
તેને તુછ કરી ફરીએરે, મોહન તારા. ૨
સંસારનું સુખ કાચુ, પરણીને રડાવુ પાછુ;
તેને ઘેર શીદ જઇએરે, મોહન તારા. ૩
પરણુ નો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોભાગ્ય મારો;
રાંડવાનો ભે ટાળ્યોરે, મોહન તારા. । ૪

૩૦

લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહિ મળે; ૨
જોતાં નહિ મળે, જીવને ખોળ્યો નહી જડે, લેને, ટેક.
કસ્તુરી ને કેવડો લઈ તેલમાં તળે;
આવો રૂડો મનખો મેલી, ભુતમાં ભમે. લેને. ૧

૨૫

મોતી સરખો દાણો લઇને ઘટીમાં દળે, ૨
બાવળીઆનું બીજ વાવે, આંબો નહી ફળે. લેને. ૨
સત બોલાવે બોલતો નથી, અભીમાનમાં ફરે. ૨
મારી ધકકે આગળ કરશે, વઠે ભાર ભરે, લેને. ૩
માયા તને મીઠી લાગે, ગોળશે ગળે, ૨
નરભેરામના માથમાં નો, ફુળ નહી મળે, લેને. ૪

૩૧

હોલો હોલી કહેછેરે, પ્રભુ મારી વારે ચડો;
બચ્ચાં મારાં મારેરે, તળે આવી ભીલ ખડો. ટેક.
બાણ તાણીને ઉભો પારધી, ને ઉપર આવ્યો બાજ;
દરમાંથી સરપ જો નીસરે નો વણશે મારાં કાજ
ગરૂડના ગામીરે આંટી રખે રાખી રહો. હોલો. ૨
કહેતામાંજ પરવરીયાને, સરપમાં નીરવાણ;
પારધીને તો પગેરે ડસીયો, તતક્ષણ લીધા એના પ્રાણ;
ત્યાંથી બાણ વછુટયોરે બાજ આવી હેઠે પડયો. હોલો.૩
કઠણ વેળામાં કામજ આવે, જોભજન કરોતો ભય જાય;
એવા સમરથ સ્વામીને મુકીને, કોના પુજું પાય;
ગુનેગાર તારોરે તુળશીદાસ ખરો. હોલો. ૪

૩૨

આનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા આનાની પત રાખઃ
આનારે માટે જો દુઃખ દેશો, તો કોણ જપે તારો જાપ. ૧
રોહિદાસની તમે પાતરી લીધીને, નવ જોઈ જાતકે ભાત;
એનામાટે સનમુખરહીને, તમેનાઈકહેવાયા હો નાથ. ૨
પ્રહ્‌લાદની તમે પ્રતીપાલણ પાળીને,સ્થભમાંપુર્યો વાસ
તાતી કઢા તમે શીતળ કીધી, સુધનવાને કાજ. ૩
પંચાળીનાં પટકુળ પુર્યાંને, રાખી સભામા લાજ;
સાગરમાંથી બુડતો રાખ્યો, રામ કહેનો ગજરાજ. ૪
ઝેર હતાં તે અમ્રત કીધાંને, આપ્યાં મીરાંને હાથ;
મેહેતાને મ ડળીક મારવા આવ્યા ત્યારે કેદારો લાવ્યા
મધરાત. ૫
ભક્તોનાં તમે સ કટ ભાગ્યાં ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ;
તુળશીના સ્વામીને કહું કરજોડી પુરો અ તરની આશ.

૩૩

હરિ ભજવાનું ચોવડીયુરે તને ફરી ફરી કયાં મળશેરે;
ચોંપકરીને ચેતી લેજો, ભવના તારણ તરશોરે. હ. ૧
મનુષ્યાદેહ તો મટી જશે, પશુ પ ખી અવતરશોરે;
વરણાગીમાં વાટજ ઉઠશે, કોઈ ખાણે રડવશોરે હ. ૨

દુખ લાગે તો વેહેલું લાગો, ઉંધુ ઉંધુ ચાલ્યું રે;
માને ઉદર શું બોલ્યો તો, શું બોલ્યો શું પાળ્યુ રે હ. ૩
, જોબન જાશેરે જર આવશે, નેન નાશીકા ગળશેરે;
સગાં સ્નેહી સુખનાં બેલી, અંને અળગાં રહેશેરે. હ. ૪
હરિ નામ નો હારી બેઠા વીખીયામાં વીંટાયોરે;
ધોળે દહાડે ધજારે બાંધી, ચૌટામાં લુંટાયોરે. હ. ૫
આ અવસરતો રૂડો કહાવે, પાપ ન કરશો પ્રાણીરે;
કલ્યાણ કહે તે કહ્યું ન માને પથ્થર ઉપર પાણીરે.હ ૬

૩૪

ગઉંચારી ઘેર આવે, વાલો મારો ગઉચારી ઘેર આવે,
હાથ લકડીયાંને ખભે કામળીયાં,મીઠી શી મોરલી બજાવે;
ગુંજા કુળનાહાર, મનોહર મોર મુગટ શીર સોહીયે;
સ્વામીતણી સુંદરતા જોઇજોઇ,વ્રજ જનનાં મન માહીયે
કુમ કુમ કેરા છાંટા દેવરાવુ, મોતીડે ચોક પુરાવું;
નરસઇયાનાસ્વામીમદીરપધારો,શેરીયેને ફુલડાં વેરાવુ

૩૫

ચાલો જઇયે દરશન કરવા, ડાકોરમાં ઠાકોર બીરાજેછે.
દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ટેક.

પહેલું દુખ બ્રહ્માનું ભાગ્યું શંખાસુરને મારીને;
શંખ નારાયણ બેટમાં બેસી, વેદ લાવ્યા ચાર ત્રાળીને,
કચ્છપ રૂપે સાગર મથિયો, ચૌદ રત્ન બહાર કાઢીને, ૬
અમ્રત તો અમરોને પાયુ, વિખ પાયુ વિષ ધારીને;
વરાહરૂપે પ્રથિવ લાવ્યા આદ્ય નિરંજન આજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૧
પ્રલ્હાદની પ્રતીપાળ પાળવા, નરહર નરસિંહ રૂપ ધર્યું
હિરણાકસ્યપુ નખે વધેર્યો,વિધિનું વાકય સફળ કર્યું:
વામનરૂપે બળીને ચાંપ્યો, ઇંદ્રરાયનુ કારજ કર્યું;
છબિલોજી છડીદાર થૈ ઉભા,બળિરાજાનુ ભાગ્ય ભળ્યુ
ફરશી ગ્રહી નક્ષત્રી ર્ક્ષાધી, જઇ કુકણ બિરાજે જે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૨
અનેક દુઃખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, રાજા રાવણ મારીને;
વિભીષણને લંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને;
કૃષ્ણ સ્વરૂપે કંસને માર્યો, ગોકુળમાં ગૌ ચારીને;
મોરલીમાં મહા મોહ પમાડયાં, ત્રણ લોક નરનારીને;
બુદ્ધ રૂપે જગન્નાથજી, ઝગમગ જોત બિરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૩
અકળકળા નવખંડમાં વ્યાપી,ઘટઘટમાં તમે રમી રહ્યા
ડાકોરમાં ઠાકોર બિરાજ્યા, બોડાણાપર કરી દયા.

ગ ગાબાઇના ગુણ વધાર્યા, સવા વાલથી ઓછા થયા;
ભક્તિ જાણી સારંગપાણી, ગુગળી પાછા ઘેર ગયા;
માખણીયો આરો છે સારો, લીંબડો મીઠો લાગે છે;
દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૪
ઉંચુ દેવળ ઉચું શીખર. ઉપર ધજા ફર ફરે;
જે દરવાજે નોબત વાજે. રત્નાગર ત્યાં ગડગડે;
ગોમતી તીરે સંગત તીરે, સઘ આવી ત્યાં પડાવ પડે;
આડે દહાડે શુકરવારે, વાલમનો વરઘોડો ચડે;
રણછોડ રસિયો સૌમાં વસીયો, સૌને માથે ગાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૫
ઉત્તર દક્ષિણ પુરવ પશ્ચિમના, લોક દરશને આવે છે;
મોટા મોટા સઘવી થઇને સઘ ડાકોરમાં લાવે છે;
નયણે નરખુ હઇડે હરખું રૂપ ઉપર જાઉં બલિહારી
શંખ ચક્રને પદ્મ બિરાજે, ગદા ધરી છે ગીરધારી;
૬ સાકર માખણ તુળશીનીમાળા,રાયરણછોડને ચડાવેછે;
ઇચ્છારામનાસ્વામી અંતરજામીભક્તને લાડ લડાવેછે;

૩૬

માતા જસોદા ઝુલાવે પુત્ર પારણે,
ઝૂલે લાડકડા પુરૂષોતમ આનંદ ભેર;

હરખી નરખીને ગોપીજન જાયે વારણે;
અતિ આનંદ શ્રીનંદજીને ઘેર. માતા.
હરિના મુખડા ઉપર વારૂ કોટીક ચંદ્રમાં,
પંકજ લોચન સુંદર વિશાળ કપોળ;
દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાસીકા,
કોમળ અધર અરૂણ છે રૂડા રાતા ચોળ. માતા. ૨
મેઘ શ્યામ કાંતિ ભ્રકુટી છે વાંકડી,
ખીટળીયાળા ભાલ ઉપર ઝુમે કેશ;
હસતાં દંતુડી દીસે બેહુ હીરાકણી,
જોતાં લાજે કોટીક મદન મોહન વેશ. માતા. ૩
સીંહ નખ જડેલુ સુવર્ણ શોભે સાંગલું,
નાજુક આભ્રણ સઘળાં કંચન મોતીહાર,
ચરણ અંગુઠો ધાવે હરજી બે હાથે ગ્રહી,
કોઇ બોલાવે તો કરે કીલકીલાકાર. માતા. ૪
લાલ લલાટે કીધો કુમ કુમ કેરો ચાંદલો,
શોભે જડીત્ર જાણે મરકત મણીની માળ;
જનની જુગતે આંજે અણીયાળી બેઉ આંખડી,
સુંદર કારજળ કેરૂ ટપકુ કીધુ ગાલ. માતા. ૫
સરવે સોનાનું જડીત્ર મણીમય પારણુ,
ઝુલાવે રૂમઝુમ વાજે ઘુઘરીનો ઘમકાર;

માતા વિધવિધ વચને હરિગુણ ગાયે હાલરાં,
ખેચે ફુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬
હંસ કારંડ ને કોકીલ પોપટ પારણે,
બપૈયા ચકોર ને કાંઈ સારસ મેના મોર;
રમકડાં મુકયાં રમવાને મોહનલાલને,
ઘ્રમઘ્રમ ઘુઘરા વજાડે નંદકીશોર. માતા. ૭
મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું,
મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
મારો જાયો વરરાજા થઈ ઘોડે બેસશે,
મારો કહાનો કરશે સહાય લીલાલહેર. માતા. ૮
મારો લાડકવાયો સખામાં રમવા જશે;
સારી સુખડી હું આપીશ હરિને હાથ,
જમવા વેળા રૂમઝુમ કરતો ઘેર આવશે,
હુ તો ધાઇને તેને ભેટીશ રૂદયા સાથ. માતા. ૯
જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
નેતી નેતી કહે છે નીગમ વારોવાર;
તેને નંદરાણી હુલરાવી ગાયે હાલરાં;
નથી નથી એના ભાગ્ય તણો કઇ પાર. માતા. ૧૦
વૃજવાસી સઉ સરવેથી સુભાગી ઘણાં;
તેથી નંદ જસોદા કેરૂં ભાગ્ય વિશેષ;

તે સર્વેથી ગોપીજનનું ભાગ્ય અતી ઘણું,
જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવને શેષ. માતા. ૧૧
ધન્ય ધન્ય વૃજવાશી ગોપીજન નંદ જસોમતી,
ધન્ય ધન્ય વૃંદાવન જ્યાં હરિકેરો છે વાસ;
સદા જુગલ કીશોરે ત્યાં લીલા કરી,
સદા બલીહારી ગાય છે દયારામ દાસ. માતા. ૧

૩૭

ચીત તું શીદને ચીંતાધરે, કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે. ટેક.
સ્થાવર જંગમ જડ ચૈતનમાં માયાનુ બળ ઠરે;
સ્મરણકરે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનુ, જન્મ મરણ જાય હરેકૃષ્ણ.૧
નવમાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનુ ધ્યાન ગર્ભમાં ધરે;
માયાનું આવરણ કર્યું ત્યારે, લખચોરાશી ફરે. કૃષ્ણ ૨
તું અંતર ઉદ્વેગ ધરે, તેથી કારજ શું સરે;
ધણીનો ધાર્યો મનસુબો, હરબ્રહ્માથી નવ ફરે. કૃષ્ણ. ૩
દોરી સર્વની એના હાથમાં, ભરાવ્યુ ડગલુ ભરે;
જેવો જંત્રી વજાડે જંત્ર, તેવો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ. ૪
થનાર વસ્તુ થયા કરે જ્યમ, શ્રીફળ પાણી ફરે;
જનાર વસ્તુએણીપેરેજાશે, જ્યમ ગજકોઠુગળે. કૃષ્ણ.૫
જેને જેટલુ છે જ્યમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;

એમાં ફેર પડે નહી કોઇથી, શીદ કુટાઇ મરે. કૃષ્ણ. ૬
તારૂં ધારયું થાતું હોય તો સુખ સંચે દુઃખ હરે;
આપણનું અજ્ઞાનપણું એ, મુળ વીચારે ખરે. કૃષ્ણ. ૭
થવાનુ અણચીંતવ્યુ થાશે, ઉપનિષદ ઓચરે;
રાખ્ય ભરોંસો રાધાવરને, દયા શીદને ડરે. કૃષ્ણ. ૮

૩૮

પ્રભુતને પ્રસન્ન તે કેમથાય, તારાદીલનુ કપટનવજાય; પ્ર.
પ્રભુ કીરતન પ્રભુનામસ્મરણમાં, અતીશે આળસ તારે;
ડાચાકુટ લવ પરનીંદામાં, આખો દિવસ ન હારે પ્રભુ. ૧
પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી કંપે;
ગ જીફા સોગટાં કુટતાં, આઠે પહોર નવ જંપે; પ્રભુ. ૨
પ્રભુનુ ચદન ઘસતાં તારૂં, શ્રમથી શરીર બગડે;
કુંડી કુદકું લઇ મ તમશાલો, ભાવે ભાંગજ રગડે. પ્રભુ.૩
એકાદશી ઓચ્છવનું જાગ્રણ, અતી અઘરૂ તને લાગે;
ભાંડ ભવાયા જોવા સારૂ, સારી રાતજ જાગે પ્રભુ ૪
હરિના ભક્તને લુખું સુકું, વેઠજ વાળગી જાણે;
સગાંસંબંધિ પરોણાઆવે, તેને મીષ્ટાન પીરસેપરાણે. ૫
બે પૈસાની ગુરૂ સેવા બતાવે, ત્યાં ગણગણતું બોલે;
ઘરનીસ્રીજ્યાંમાગેઘરેણું ત્યાં, હસીમગનથઇડોલે. પ્રભુ.૬

ખોટાં મોતી કાચ કીડીયાં, ભગવત ભુષણ ધાલે;
સોનુ રૂપુ મણી મુકતાવિણ, સ્ત્રી સુતને નવચાલે. પ્રભુ.૭
જગત દેખતા જપવા બેસે, બાકી નાહ્ય ન ખાવા;
ગળાંકાપેત્યાંશ્વાયગળગળો, એ વૈષ્ણવના ભાવા. પ્રભુ.૮
આ કરવું આ ના કરવું, એમ અન્યને શિક્ષા દે છે;
ને પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચીત કર્મ કરે છે. પ્રભુ.૯
અંતરના છળ અન્ય ન લહે, પણ જાણે અંતરજામી:
એતો સાચાનો સંગી છે, દાસ દયાનો સ્વામી. પ્રભુ. ૧૦

૩૯

લાંબી સોડે સુતોરે, સુખની તેં સજ્યા કરી;
કદીએ નવ બોલ્યોરે મુખથી તુ હરિ હરિ. ટેક૦
આ છેરે તારૂં આ છેરે મારૂ, તેમાં બંધાણું તારૂ ચીત:
અલબેલીનો સંગ ન મુકયો, તે વિના આંધળો ભીંત;
એક ધડી તુંતોરે,થીર નવ બેઠો ઠરી. લાંબી સોડે. ૧
શીર ઉપર તો કાળ ભમે છે, જેમ તેતર પર બાજ;
કહીયે ખરા પણ કહ્યું ન માને કરે મુમતથી કાજ;
જે જેમ તે તેમજરે,મુકીને તારે જાવું મરી. લાંબી સોડે.૨
ઉંચી ઉંચી મેડીને બાગબગીચા, નવીનવી ભાતના રંગ;

તે ઘેર બેઠા લોક કકળશે, કોય ન આવે તારી સંગ;
તુળશી તો કહેછેરે,લીધીલખચોરાશીફરી. લાંબી સોડે.૩

૪૦

ગોવિંદગુણગાઇલ્યોનેમનઘેલા, તમેથાઓને વહેલાવહેલા
હરિગુણ ગાઓને પ્રથમ પહેલારે, ગોવિંદ ગુણ૦ ૧
કાયા પાણીનો પરપોટો, અ તે એ ભરૂંસો ખોટો;
જુગમાં હરિજશ મોટોરે. ગોવીંદગુણ૦ ૨
મન તુ મારૂં મારૂ કરતો, સગાં સંબધી સાથે લડતો;
તું તો હિંડે છે વન રડવડતોરે. ગોવીંદ ગુણ૦ ૩
જીવ તારાં માત પીતા ને ભ્રાત, કોઇ નહીઆવેતારી સાથ;
તારે જાવું એકલડી વાટરે. ગોવીંદ ગુણ૦ ૪
જીવ તારે અવર તણીછે આશ, વેશ ઘણાને થોડી રાત;
ક્ષણમાં થઇ જાશે પરભાતરે ગોવીંદ ગુણ૦ ૫
એવી વૈષ્ણવ જનની રીત કરી લ્ે શામળીયાશું પ્રીત;
ભક્તભોવન કહે હરિ ભજીને જીતરે, ગોવીંદ ગુણ૦ ૬

૪૧

માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
ચાલો લાડકવાયા લાગુ તમને પાય;

તેમ તેમ રીસાઇને રંગ રસીયોજી આવે નહી,
પાછળ દોડે તેમ તેમ નટવર નાસી જાય. માતા. ૧
કાન કેમ સંતાપે મુજને ઘરમાં કામ છે,
વાટ જુએછે કાના બેસી રહ્યા બળવીર;
તમને શીખામણ દેઉ છું તે કેમ નથી લાગતી;
શા માટે શામળિયા ભરો નેત્રમાં નીર. માતા. ૨
આવા ઢંગ ધુતારા જો કોઇ તુજમાં જાણશે,
ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર;
કોઇ કન્યા નહિ આપે કાના કહું છુ કયારની,
રાખો ડહાપણ ચાલો રાઢ તજીને ઘેર. માતા. ૩
હવે નહિ મારૂં મારા સમ મુજને છે બાપના.
હુ તો હારી તુજથી તું જીત્યો જગદીશ;
શું કરૂં લાડકવાયો એકનો એક છે નહને,
શું કરૂ સાંખી રહું બાકી ચઢે છે રીસ માતા. ૪
જેમ તેમ સમજાવી લૈ ચાલ્યાં સુંદર શ્યામને,
કટિયે બેસારીને ચુંબન કીધું ગાલ;
મુખડું નરખી હરખી રંગમાં રીઝાં ત્રણું,
લાવી મુખડું આગળ મુકી કનકની થાળ માતા. ૫
માંહે પકવાનો પીરસ્યાં છે ભલી ભલી ભાતનાં,
માંહે ખાજાં જલેબી બરફી બુરા ખાંડ;

પેંડા પુરી કચોરી પડસુલીની પાતળી,
હ્યો હ્યો મારા સમ એમ મુખથી કહેતાં માંડ. માતા.૬
ઘેવર સુતરફેણી આણી અતીશે ઉજળી,
બીજા નાના વિધના પવિત્ર કીધા પાક;
અતિ ઉમગે જમાડે માતા લાલને,
તળ્યા તાતાં લાવી તરત મુકયાં શાક. માતા. ૭
મેસુર મગદળ તે લાવ્યાં માતા જસોમતી,
સક્કરપારા શીરા તેમાં સાકર બહુ;
મારા અલબેલા લાલજી શે નથી બોલતા,
મારા સમજો હવે કશુ તને નહી કહુ. માતા. ૮
મારા સમ જો તુજથી વહાલું મુજને કોઇ નથી,
મારી આંખડીએથી રખે વેગળા થાઓ;
મારાં આંગણિયાં રૂડાં રૂડાં દીસે છે તમ વડે,
સમ ખા શામળિયા હવે ન આઘા જાઓ. માતા. ૯
પ્રેમે આરોગી ઉઠયા તે હરિ બળદેવજી,
માતા જસોદાને આનંદ અંગ ન માય;
આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીઝી રંગનાં,
ઉભો દાસ હરિભટ ઢાળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧૦

૪૨

હૈયાના ફુટયા હરિ સંગે હેત ન કીધુ,
લખ ચોરાશી કેરૂ લગડું માંથે માગી લીધુ રે. હૈ. ૧
પેટને અર્થે પાપ કરંતા, પાછુ ફરી નવ જોયું;
ચાર દિવસના જીવતર સારૂ, મન માયામાંમોહ્યું રે, હૈ ૨
જન્મ મરણ દુઃખ ગર્ભવાસનુ, તે નવ શકીયો ટાળી;
માતાપિતા જુવતીસુતસંગે, વિસારયા વનમાળીરે.હૈ. ૩
આળસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બગાડયું તારૂં;
દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહ્યું તુ મારૂં રે હૈ.૪

૪૩

આળસ તજને અભાગીઆ ગોવિંદ ગુણ ગાતાં;
રામે આપ્યા તે રોટલા, વાર લાગેછે ખાતાં. આળસ. ૧
સારૂ સારૂ કહી શાકને, ભલા સબડકા ભરિયા;
હઠીલા ડામ દેઉ તને, હરિકેમ વીસરિયા. આળસ. ૨
અન્ન વસ્ત્રની આશથી, ધાયો ફરે છે અંત્ય,
લખરે ચોરાશીમાં ભટકવું, તેનીકાંઇચિંત્યા. આળસ ૩
કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા, થઇ લખલખ ફરશો;
કકડો કોઇ નાંખે નહી, માર ખાઇને મરશો. આળસ ૪

માઠો દેહ મંજારનો, કેઇ પેરેરે ધરશો;
છેછેડ કહિસઉહાંકશે, મિયાંઉમાયાંઉકરિ મરશો. આ.૫
છુટશો ઘેર ગોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
જે જેમ તેમ તે તાણશે, ધણીની બીક રાખી,આળસ.૬
આજ સેવા કર સંતની હરિ હૈડામાં આણી;
નહી તો પાડા થઇ પંથમાં, ભરશોકેમ પાણી.આળસ. ૭
માટે નાચી હરિને રીઝવો, કર્મ કુડાંરે છુટો;
ઘોડારે જઇને ઘાસમાં પગ શાનેરે કુટો. આળસ.૭
કીર્તન કરો શ્રીકૃષ્ણનું મુકી બીજીરે વાણી;
બકબક થઇને બોકડા, ખાશો ખરસાણી, આળસ ૯.
ગરજીને ગાઓ ગોવિંદને, ઘણા કાઢીને ઘાંટા;
તો ઉંટ થઇનહી અવતરો,ખાવાને બધાકાંટા. આળસ૧૦
માનીતી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારગે ચાલો;
હસ્થિથઇનેમસ્તીઓ, માથેનહીધુળઘાલો. આળસ ૧૧
કૃષ્ણ વિસાર્યા તે કોડશું, બહુ અવતાર ધરશો,
વાંદરા થઇ વરણાગીયા,કાળે મુખેરે ફરશો. આળસ.૧૨
હરિ ગુણ ગાતાં તુજને, ટાઢ વાય શરીરે;
બગલા થઇ કેમબેસશો, તમે જળની તીરે આળસ.૧૩
ગુણલા ગાઓ ગોવિંદના, શું લાગો છો લોભે;
ઘુડ થઇને ઘુવશો, તમે ઘરને મોભે. આળસ.૧૪

કૃષ્ણ કથારસ અનુભવો કાને, છો તમે શરૂવા;
કાળ નોળનિયરતણા, દેહ છુટોને વરૂવા આળસ.૧૫
પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિત્તથી ન મુકો,
નિત્યે ઘર ઘર માગશો, તમો ભુખોને સુકો. આળસ.૧૬
રીંછ રોઝને વાઘની, છે નરતીરે કાયા;
તે છુટવાછબીલોભજો, તમે મુકીને માયા આળસ. ૧૭
ચેતિ શકો તો ચેતજો, શું કહીયેરે ઝાઝુ:
હરિ વીનાજીવનું દુખડું,કહેતાહું તો લાજું. આળસ.૧૮
માનવ દેહ મોંઘો જડયો, કાંઈ સાધન સજીયે;
રામકૃષ્ણ સરવે તજી, ભગવાનને ભજીએ આળસ.૧૯

૪૪

દીવેલ તો ખુટયુંરે કુશકા ખાંડતાંરે,
પ્રાણીયા તે કીધું એવુંરે કામ:
આદર કરતારે, આયુષ્ય વહિ ગયુંરે
સુખમાં તો સમર્યા નહી શ્રીરામ. દીવેલતો ૧
મનુષ્ય જનમરે મહા મહી જડયોરે,
ભજવાને સત્ય શ્રી સારંગપાણ;
વહોરતને વહોરીરે, કાચ કથીરનીરે;
કહાવે વળી સઉમાં ચતુર સુજાણ. દીવેલતો. ૨

જ્યાં લગી વહેતોરે ગાતર ગાંઠડીરે,
ત્યાંલગી સહુકો કરતું હેત;
દોહેલી વેળાનોરે, સગી એક રામછેરે
ચીતડામાં ચેતી શકાય તો ચેત   દીવેલતો. ૩
ઉચીને કોટેરે બાઈ શું દોડતોરે,
આગળતો આવેછે મહા અર્ણું;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
ને પ્રભુ રાખશે તુજને શર્ણું.   દીવેલતો. ૪

૪૫

સામા સભાળરે સગી તારા ચાલીયારે,
જે વળી આવતા તારે સાથ;
ઇંદ્રિયો સઘળીને શીથળ વિથળ થઇરે,
લાકડી તો ઝાલી છે વળી હાથ.   સામાન. ૧
ઉદરને કાજેરે પરને આંગણેરે,
ઉભો વળી સાંજે ને પરભાત;
ધંધોને કરતાંરે ધોળાં આવીયાંરે,
નવ લહી કાળ કેરી જે ઘાત.   સામાન. ૨
આ ભવમાં આવિરે ભલપણુ શું કરયું રે,
ભારે મારી જનેતા નવ માસ;

રામ નામ લેતાંરે રસના આળસીરે,
કીધી તેં તો વિષયો કેરી આશ. સામાન. ૩
બુદ્ધિ બળ સાથેરે બંધનમાં પડયોરે,
જઇ ભીડી બાવળીયાશું બાથ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
વાલો મારો નર્ક નિવારણ નાથ. સામાન. ૪

૪૧

હરિ ભજનવિના, દુઃખહરિયા સંસારનો પાર ન આવે;
જડ બુદ્ધિ જીવ, સત વિના શુદ્ધ મારગ કોણ બતાવે ટેક
તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યા, કૈં કર્મ તણા કોઠાર ભર્યા
અઘ ઓઘ તણા અંબાર કર્યા. હરિ. ૧
ફર્યો ચાર ખાણ લખચોરાશી થયો જળચર
સ્થળચર ગર્ભવાશી,
માયા બંધનથી ન શકયો નાસી. હરિ. ૨
પામ્યો મનુષ્યદેહમાં નહિ મણા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા;
હવે ગાઇલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિ૦ ૩
તું ઝાડપહાડ જડરૂપ થયો તે શીત વરષા સુરતાપ સહયો;
તારા કષ્ટનો પાર નવ જાય કહ્યો. હરિ૦ ૪

દુઃખજન્મમરણ એવું જાણી, શું બેઠાતું આળસઆણી;
કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરિ૦ ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાય છે;
તાપ તાપ ટળે, જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય છે. ટેક
શુકજીનું મુળ જુઓ શોધી, સજનો ઘાતી પશુનોરોધી;
થયા આપે ઇશ્વર અક્રોધી. હરિ૦ ૧
જુઓ વાલ્મીકજીની વાત ખરી, જેણે દર્ભશાળામાં
દેહ ધરી;
તેણે સો કોટી રામાયણ કરી. હરિ૦ ૨
જુઓ એકઋશૃંગી હરણીના, જુઓ વ્યાસમુની વણ
પરણીના;
જુઓ સુતપુરાણી કોણ કરણીના. હરિ૦ ૩
જુઓ દાસી સુતથી શું હીણપણું, વળી પુન્ય પવિત્ર
ચરિત્ર ઘણું;
થયા નારદ મન ગોવિંદતણું. હરિ૦ ૪
જુઓ માંડવની મીંડકી માતા, એવા વશિષ્ઠ વિશ્વે
વિખ્યાતા;
જુઓ ચતુરાનન પંકજ જાતા. હરિ૦ ૫

જેમ મધ્યમ જળ ગંગામાં ભળે, તે ગંગા સરખું થઇને ફળે;
જેમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિ૦ ૬
એમજાતભાતસઉનવજાણી,હરિભજેતેહરિસરખો પ્રાણી
કહે પ્રીતમ ઓળખો એંધાણી. હરિ૦ ૭

૪૮

દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ના જાણ્યા તેણે સરવસ ખોયુ;
મારા વાલાજી,મહામણિ મુકીને પથ્થર ચિત પ્રોયું.ટેક.
ને અમરત ઢોળી વીખ પીધું, તે હાથે કામ કુડું કીધું;
નેં મિથ્યા માતને દુખ દીધું. દેહ મનુષ્ય ધરી. ૧
તનેજાળવીયો જઠરામાંહી,તારૂ રક્ષણ કર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી
નેને સંભારયા સુપને નાંહી. દેહ૦ ૨
તેં જગપતિને નવ જોયો; કલ્પવૃક્ષ તજી બાવળ બોયો
નેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦ ૩
એનીદેહઅશુદ્ધઅશુદ્ધવાણી,જેણેપ્રીતપ્રભુશુંનવઆણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ. ૪
એને કૃતઘ્નની સરખા કહીયે, તેની સંગે તે સરખા થઇયે;
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહીયે. દેહ. ૫

૪૯

હરિભજનથકી, છોટાહોયતેસઉથી મોટાથાયછે એ રાગ.

મન માને નહીં, સો ફેરા સમજાવું તોય શુ થાયછે;
ખળકઠણકઠોર,ચંચળચોરચપળચિત્તચોદશ જાયછે ટેક.
મનભુતતણી પેઠે ભમતું, મન માયામાં રહે છે રમતું;
તને હરિ ભજવાનું નથી ગમતું. મન૦ ૧
જમકિંકરનો જોભય જાણે તો મિથ્યાસુખને શિદમાણે;
ગયો અવસર ઉરમાં નવ આણે. મન૦ ૨
મળ્યો મનુષ દેહ તેમાં નહીરે મણા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા,
તું તો ગાને ગુણ ગોવિંદ તણા. મન૦ ૩
મગદળનો માથે માર પડે, તોયે ફરીને દવાર અડે;
ફળ દેખી મરકટ ઝાડ ચહડે. મન૦ ૪
કહે પ્રીતમચેતીલે પ્રાણી, શુ સુતો સોડય ઘણી તાણી;
તારે માથે મરણનો ભય જાણી. મન૦ ૫

૫૦

પાણીનો ખેલ બનાવ્યોરે, એની તો કહીયે અક્કલ ઘણી;
સહુથી તો રમનારોરે, શોભા તો એના નામ તણી. ટેક

૪૬

ખરૂં એ પણી ને ખોટું એ પાણી, પાણીઅફીણને ખાંડ;
એ પાણીથી થયાં નર નારી, એ પાણીથી બ્રહ્માંડ;
પાણીનુ બન્યું મોતીરે, પાણીની બની હીરાકણી. પા. ૧
પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી, હાડ ચામ લોહીમાંસ;
પાણીનાં રે પશુપંખી બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થરને ઘાસ;
પાણીના હાથી ઘોડારે, પાણીની શાલપામરી બની પા.
પાણીનારે પચરંગ બનાવ્યા, અઢાર ભાતનાં રે અન્ન;
સહુથી ન્યારો મારો સાંઇ બીરાજે,તેનેદેખીનેથયોછુંદંગ
સગ કીધો તેનોરે, સત્તા તો આત્માની ઘણી પાણી૦ ૩
અક્ષરાતિ તે અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા, ને અક્ષરથી નરનાર
ઓંકારથી ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અઠ્ઠાવીસ નિરધાર
ઓગણત્રીસમા મહાવીષ્ણુરે, ત્રીસમાઆપુ ગાયભણી.૪

૫૧

નામ જેણે જાણ્યુ રે, તેતો વેદ ચારે ભણ્યો;
ભેદ જેણે જાણ્યોરે, તેતો ખરો તરત ભણ્યો. ટેક.
બતરીસ આભ્રણઅંગે ધરિનારિ,નાક વિના શોશણગાર;
કવીએ જો આપનુ આપનજાણ્યું,તે કેમ કરિ ઉતરેપાર;
સાર કયાંથી મળશેરે, ભણ્યો ખરો પણ ન ગણ્યો. નામ.

વાંઝણી નારીને સુપનું આવ્યું છે,પુત્ર નથીરે એનીપાસ;
એમ ભજન દેખી દેખી કરે છે,તેની કેમ પુરીથશે આશ;
કેને બાપ કહેશેરે, વેશ્યાએ જે પુત્ર જણ્યો. નામ૦ ૨
નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોથું પદ અવિનાશ;
એ ચોથા પદનો જે ભેદ જાણે,તેને કહિએ હરિતણોદાસ.
નાશ કરી કર્મનોરે, સંશે એક પળમાં હણ્યો નામ૦ ૩
ગરીબી રાખી તમે ગુરૂજીને સાહો, કરો શબ્દનો તોલ;
આપણ થકીજો અદકો મળેતો, તમો ધારણ કરજો બોલ
ગુરૂને સંગે બાપુરે,અનામી નામ પોતે બન્યો. નામ૦ ૪

પર

ટીટોડી કહે તજિયેરે, ભુમી ઉપર ભારજ થશે;
અઢાર અક્ષોણિ દળમાં રે, ઇંડાં અટવાઇ જશે. ટેક.
ભુમિ તજી જઇ વ્યોમે વસિયે, પણ ભવિષ્ય નત્ર ભુલે;
કૃષ્ણ કર્યું તે કોઇથી ન મટે, શુ ડહાપણમાં ડુલે;
હજુર હુકમથીરે, હોનારૂં તે સેજે હશે ટીટોડી૦૧
રામ મકટીને રાવણ રોળ્યો, ને પાણીમાં બાંધી પાળ;
સોનાની લંકાક્ષણમાં લુટાવીને,વિભિષણકર્યોરેભુપાળ
વીસે ભુજ વાઢયારે, છેદયાં એનાંમસ્તક દશે. ટીટોડી૦૨
પ્રહ્લાદજીની પ્રતિજ્ઞા પાળી હિરણ્યાકશ્યપુ હણ્યો;

નરસિંહ રૂપ ધર્યું મોરે નાથે બ્રહ્માના વરને ગણ્યો;
હરથી સર્વે હેઠું રે, ઉગરે નહિ ઉપાય કરો. ટીટોડી૦ ૩
ગજ ઘંટા નાંખીને ઈંડાં ઉગાર્યાં, પક્ષીની કીધી પ્રતિપાળ;
મુકુંદ કહે મધુસુદન મોટા સમરો દીન દયાળ;
ભાળ મને લાગીરે, હરિ હરિજનમાં વસે. ટીટોડી૦ ૪

૫૩

કપોતની કહેછેરે, કંથ મારૂં કહ્યું કરો;
સીંચાણાનો ભે છે રે, પારધીએ બાણ ભર્યો. ટેક.
અહીંથી ઉડી અળગાં રહિયે, આ દેશ તજી પરદેશ;
મરમ વચન પીયુ મારાંરે માનો, લાજ નહિ લવલેશ;
પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણ રૂદે ધરો. કપોતની. ૧
કપોત કંથ કહે કાયર કામની, હોનાર છે તે હશે;
શતરૂનુ સાલ સેજમાં ટળશે, કર્યું કર્તાનુ થશે;
રદયમાં હરિ રાખોરે, મુખે કૃષ્ણકૃષ્ણ ઉચરો. કપોતની૨
અહિ ડસ્યો પારધીને પાયે, બાણ ડગ્યો તે વાર,
સીંચાણાનું શીર છેદાયું, કૃષ્ણ કરણી કરતાર;
ભાવે ગુણ ભાખોરે, ભવજળ તરો તરો. કપોતની ૩
તન તરૂવર પ્રાણ પંખીડો, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે નાર;

અહંકાર અહિનેજરા પારધિ, ક્રોધ સીંચાણોનિરધાર
મુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરો. કપોતની૦ ૪

૫૪

માથે કોપી રહયોછે કાળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
પાણી પહેલી બાંધી લેને પાળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે.૧
નથી એકે ઘડીનો નિરધારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
આતો સુપના જેવો સંસારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૨
અલ્યા એળે ખોયો અવતારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે,
તારા માથે છે જમનો મારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૩
તારા મનનું ધારયું થશે ધુળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
ચાર તોલાં છે મણમાં ભુલરે, ઉંઘ તને કેમ આવે, ૪
ફરી આવ્યો છે ગર્ભમાં કોલરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
થોલ આવેલું થાય છે કથોલરે. ઉંઘ તને કેમ આવે. ૫
જોતાં જોતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
તારા ડાપણમાં લાગી લાયરે ઉંઘ તને કેમ આવે. ૬
કાંઠે આવેલું બુડશે ઝાઝરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
તારે કાજે કહે છે રૂષિરાજરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૭

૫૫

આભડશેટમાં બુડયું બધું અંગરે, સારૂં થાય શીરીતે.
નથી નાહાતો ગોદાવરી કે ગંગરે. સારૂં૦ ૧
દેવ મંદિરમાં નથી કરયા દીપરે. સારૂં૦
નથી કરતો તું ટેલીયાની ટીપરે, સારૂં૦ ૨
નથી ચપટી કરાવ્યાને ચાલરે, સારૂં૦
ખાવા તાકે મફતના માલરે. સારૂં૦ ૩
દેવ દરશનનું નિત્ય નથી નેમરે, સારૂં૦
આખી પ્રથ્વીના વ્હોરી લીધા વ્હેમરે, સારૂં૦ ૪
નથી વાપરતો દેવની દસુધરે. સારૂં૦
નથી વાપરતો વીપ્રની વસુંધરે. સારૂં૦ ૫
નથી દીધાં તીરથમાં દાનરે, સારૂં૦
નથી આપ્યાં અતીથીને માનરે, સારૂં૦ ૬
નથી કરતો તું ખળાની ખેરાતરે, સારૂં૦
રૂષિરાજની ન રાખી રૂદે વાતરે. સારૂં૦ ૭

૫૬

જીવલડા આજ કે કાલે જાવું,
ઉડી જાશે રાખ થઇ તન આવું, જીવલડા. ટેક.

પડયાં જાળે પંખી તેતો પકડાશે.
કમળ ખીલ્યાં તેતો ખચીત કરમાશે;
જનમીયા તેતો જરૂર મરી જાશે. જીવલડા. ૧
ગયા જોને ગાદીપતી ખાઇ ગોથાં
પડયાં મુકી ચાલ્યા પંડિત પોથાં;
થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં; જીવલડા. ૨
ખમા ખમા કહેવાતાં આખડતાં,
ચતુરંગી પુંઠે દળ ચઢતાં,
જુઓ એનાં નામ હવે નથી જડતાં, જીવલડા. ૩
ગુણીજન જેના આગળ નીત ગાતા,
વળી એતો દેશમાં વખણાતા;
તે તો ગયા કાળના પુરે તણાતા. જીવલડા. ૪
નવા નવા પોશાક પહેરી નિકળતા,
મોહોટા મોહોટા મહિપતિને જઇ મળતા;
બહુ એવા ભાળ્યા મસાણમાં બળતા, જીવલડા. ૫
ફુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા,
ધમધમ કરતા ધરતી ઉપર પગ ધરતાં;
હિઠા એતો નજરે ઠાઠડીઓમાં ઠરતા. જીવલડા. ૬
જેને ઘેર ગરબડ ત્રંબાળું બાજે,

વળી વાજાં છત્રીસ વેગળાં વાજે;
રાજા એવા જલતા જોયા રૂષીરાજે. જીવલડા. ૭

૫૭

મનડા માન્ય સાચું છે મરવું.
ખીલ્યાં પાંહડાં એને નહી ઘટે ખરવું, રે મનડા. ટેક.
પડતા ચહેમાં કંઇક કો વરસ પચીસે,
વળી કેટલાક તો વહી ગયા વીસે;
ત્રીયા મેલી ટળવતી કોઇએ ત્રીસે. રે મનડા. ૧
ખુટે કાળે કઇક આગાશીથી ખશીયા,
રહ્યા ખપી પરદેશમાં કઇક રસીયા;
હિઠા કંઇક દેહોત વિષધરે ડસિયા, રે મનડા. ૨
બાળવયમાં શોધી લીધાં કંઇક બળીયે,
ફરયાં જાણે વાંદર ચોળાની ફળિયે;
કાઢી નાખ્યા કંઇકના વશ કોગળીએ. રે મનડા. ૩
ભળી ગયા ભોમી વિશે કઇક ભોગી,
ઉડી ગયા કંઇક નારી આગે ઉદ્યોગી;
જતા રહ્યા જાણે દિગંબર જોગી. રે મનડા. ૪
નીચું કરી કાંધ ન કોઇને નમતા,
મહા અભીમાન અને અતિ મમતા,

બાળ્યા એના સમશાને કાગડા ભમતા. રે મનડા. ૫
લખેશરી કરોડપતિ કંઇક લોકો,
હતો જેના હાથમાં હેમનો હોકો;
પડી ગઇ એવાની ઓચંતી પોકે. રે મનડા. ૬
કદી નોય સુપનાની દોલત સાચી;
કાયા માયા એજ રીતે જાણો કાચી;
રખે રૂષીરાજ કહે જુઓ રાચી. રે મનડા. ૭

રણછોડજીનો શણગાર.

રણછોડરાયે સારો ધર્યો શણગાર,
તમને નીરખું વારમવાર, રણછોડ;
તમારી શોભા અપરમપાર, રણછોડ,
તમ દર્શને અમો મંદીરમાં પેઠા,
નાહી ધોઇ પ્રભુ બાજોઠ બેઠા,
શણગાર લઇ સઉ સેવક પેઠા;
પ્રથમ પહેલી ધોતી ધરાવી,
સારી સારી સુગંધી લગાવી;
ચંપો ચંબેલી, જુઇ, કેવડો, ને ગુલાબ છડી,
તે મેકે અપરમપાર. રણછોડરાયે.

જરકસીનો જામો પહેર્યો છે;
મસ્તક ઉપર પાઘ ધર્યો છે;
કસી કંદોરો, ને કાતરો ઘાલ્યો;
દામણીએ આડો આંકજ વાળ્યો;
હીરા, માણેક, મોતી ને મુકતાફળ,
તે શોભે અપરમપાર. રણછોડરાયે.
મુસ્તક ઉપર મુગટ ધર્યો છે,
કોટમાં આભરણ કંઠો જડયો છે;
ચોસેપટી માંહી પદ્મ પડયો છે;
કાને કુંડલને હડપચીએ હીરો.
કડાં, સાકળાં, વેઢ, વીંટીઓને બાજુબંધ;
પાયે ઝાંઝરનો ઝમકાર. રણછોડરાયે.
ફુલ તુલસી, ગુંઝ કમળની માળા,
હાથમાં ગેડીને વાંસળી વાળા;
સારા શોભો તમેહો નદલાલા,
પાનનાં બીડાં ને દર્પણ આપ્યાં;
ભાવ થકી એવે રૂપે દર્શન દેજો,
નીરખ્યાં એવા રદયમાં રહેજો;
ગુણ ગાય તમારો દાસ. રણછોડરાયે.

સુદામાની અકળલીલા.

એક વખત વિઠ્ઠલવર ચાલ્યા, ભાવ ભક્ત ઉપર લાવ્યા;
બાળ સ્નેહિસુદામાને, મળવામાધવજી મંદિર આવ્યા.૧
સુદામાપુરિમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાપ્યુ;
પવિત્ર પત્નિ સુદામાનીએ, હરજીને આસનઆપ્યું; ૨
સુદામા કહે છે નારીને, ચડાવ્ય ચુલે તપેલી;
રીધ સીદ્ધ ને નવ નીધ તે, આ હરિએ મને આપેલી. ૩
મુષ્ટી તાંદુલ લઈ માધવે, મને ઘણો ગ્રહસ્થ કરયો.
દળદરહતું દાણાનમળતા, તે મુજદુખનો દિવસહરયો ૪
રામા રસોઇ કરવા બેઠી, શાક પાક સામગ્રી ઘણી;
રોટલીની શેર કણેક બાંધી, તેમાંથી અચ્છેર વણી. ૫
ત્યારે સુદામા કહે શ્યામને, શીદ ભુખ્યા બેસી રહીએ;
રસોઇ તૈયાર થવા આવી, નદીએ નાહાવાનેજઇએ ૬
એટલે ઉઠયા શ્યામ સુદામા, એક એકના કર ઝાલ્યા;
સ્વચ્છ ધોએલાં વસ્રજ લીધાં, વાતો કરતા બેઉ ચાલ્યા.
સુદામા કહે સુણો શ્યામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવો;
લોક વાત કરે છે, માટે અકળલીલા મુને બતાવો ૮
એહ અકળલીલા જોવાને, મોહન હું મરૂં મથી,

શ્યામ કહે અકળલીલા જોવામાં કાંઇ સાર નથી. ૯
સુદામા કહે મારે જોવી, એમ કરતા નદીએ આવ્યા;
અકળલીલા હરજીવનજી, દેખાડવાદીલભાવ લાવ્યા ૧૦
શ્યામ કહે છે સુણો સુદામા મન તણો મુમત મેલો;
આ પારથી ડુબકી મારો, પેલે પાર કોણ જાય પેહેલો૧૧
એમ કહી મુમતે ચડીયા પડીયા નદીના નીરમાં;
ત્રણલોકનો નાથજ ત્યાંથી જઇ ઉભો સામીતીરમાં. ૧૨
અકળલીલા નથી ઓછી નઉતમ નટવર નાગરમાં;
હરજીએ હડસેલી મેલ્યા સુદામાને સાગરમાં. ૧૩
બે ઘટીકાએ બહાર નીકળ્યા, પસ્તાવો મનમાં કરતા;
ક્યાંગયું ઘરનેક્યાંછે ઘનશામ, આંખે આંસુડાંભરતા૧૪
ભારે જળજોઇભડકી ઉઠયા,ભજવા માંડયાદીનબંધુ;
નદી મારીક્યાં નાસી ગઇ,ક્યાંથી આવ્યો આ સિંધુ૧૫
આજળથીનહી જાઉં જીવતો,કહીજુગદીશનુ ધ્યાનધર્યું;
દામોદરને દયા ઉપની, સાગર વચ્ચે ગામ કર્યું. ૧૬
તેમાં મલેચ્છ મનુષ્ય વસાવ્યાં, અવળી રીતી તે ચાલે;
બ્રાહ્મણ શુદ્રસરવે સરખા, એકએકને કન્યા આલે ૧૭
તેવા ગામમાં ગયા સુદામા, નગર શેઠ સામા મળ્યા;
બ્રાહ્મણ તમે ભલે પધાર્યા, કહીને સાથે લેઇ વળ્યા ૧૮

વીપ્ર કહે સુદામાપુરી કહો શેઠ કેટલે હશે,
શેઠ કહે સુદામાપુરી, જાતાં વીસ વરસ થશે. ૧૯
વીસ વરસથી વહાણ ગયાં છે, તે જઇને પાછા આવશે;
પછી તમને ઘેર પહોંચાડે સાઠ વર્ષે જવું ફાવશે ૨૦
સુણી સુદામા સંતાપ કરતા, કોને ઘેર જઇને રહીશું,
પેટ પાપી પુણવાલાગશે,કયાંજઇનેઅનાજ ખાઇશું ૨૧
શેઠ કહે સંતાપ ન કરશો, સો તમારૂં કષ્ટ કાપુ;
ખાવાપીવા ઓઢવા પેહેરવા, રહેવા ને મંદિરઆપું. ૨૨
મારે પેટ છે પવિત્ર પુત્રી, તે દેઉં તમને કન્યા;
સુદામા કહેલેઊ શુદ્રની, થાયઅતી અધરમ અન્યા. ૨૩
ત્યારે શેઠ કહે આ ગામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ર સહુ સરખા;
સઘળે એઠુ અન મળવાનુ ભુખે કયાંમારશો વળખાં૨૪
એટલે સુદામા અકળાયા ગામ લોક ગરદન ઘાલે;
સો વરસે ઘેર જવાનું અન્નઊદક વણ કેમ ચાલે. ૨૫
અન્ન ખાઇશું ને વટલાઇશુ, પરણ્યામાંચીત્ત પેઠું છે;
નાત રહી સુદામાપુરીમાં ત્યાં જાણવા કોણ બેઠુ છે ૨૬
એવું સમજી કન્યા પરણ્યા, જુદું ઘરબાર લઈ રહ્યા;
પત્ની રાંધે પોતે જમે ભ્રષ્ટ ભેગા ભ્રષ્ટ થયા. ૨૭
સુદામાએ સંસાર માંડયો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
પાડોશમાં એક અબળા મુઇતી તે સારૂ શમશાનગયા.૨૮

ઘણુંક માણુસ ગયું મસાણે, મડદું છોડીને જુએ;
જે નારી મુઇ તેનો નાથજી, આંખે આંસુથી રૂએ. ૨૯
કાષ્ટ લાવી ચીતા ત્યાં ખડકી ચીંતામાં બહુજીવપેઠો;
નારીનું મુસ્તક ખોળામાં, લઇને પીઉ બળવા બેઠો.
સુદામા જોઇ વિસ્મમય પામ્યા, બળનારો મુરખ જેવો;
સુંદરી સાથે પુરૂષ મરે, આ અનર્થઅવળો કેવો. ૩૧
તે સુણીને સહુ જન બોલ્યા, સુદામા તું છે મતિયો;
આમ ચાલછે નારીપુ ઠે,સ્વામી હોય તે થાય સતીયો. ૩૨
સુદામા કહે ચાલજ ખોટા તેને તમે માન્યો ખરો;
કોઇ પુરૂષ બળે નહી તેને કહો ભાઇ તમે શું કરો.૩૩
લોક કહે ન તોડીએ ધારો, બાંધીને સાથે લઇએ;
સીધી રીતે બળે નહી તો પરાણે બાળી દઇએ. ૩૪
સુદામા કહે અરે શ્યામજી, સર્વે મચ્યા તે લોક નડશે;
મારી પત્નીનો પડ પડે તો મારે પણ બળવું પડશે૩૫
એવો એવો સતાપ કરતા ભજતા શ્રી અંતરજામી;
હરિ લીલાથી સુદામાની, પત્ની પણ મરણ પામી ૩૬
સુદામાએ શબ દીઠુ ને, પોક મેલી રડવા બેઠા;
જાણ્યું જોડે મને બાળશે, કોઠીયો વચ્ચે જઇ પેઠા ૩૭
નગ્રતણા ત્યાં લોકો આવ્યા મડદું ઉપાડયું હાથે;
સુદામાને શોધિ કાઢયો, બળવા સારૂ લ્યો સાથે. ૩૮

સુણી સુદામા થરથર ધ્રુજ્યા, ખુણે રહી આંખો ચોળે;
લોક લઠીઆ લઇ લાકડીઓ, કોઠી કબાલા ખોળે. ૩૯
ખુણામાંથી ખોળી કહાડયા, ખેંચીને બારણે લાવ્યા;
હાથ ઝાલી હઠવા ન દીધા, તેડીને મસાણ આવ્યા. ૪૦
ચીતા ખડકી સહુલોક બોલ્યા, બાકી નહિરહે વિત્યામાં;
પેહેલેથી સુદામા સમજી, બીરાજો આ ચીતામાં ૪૧
સુણી સુદામા કરે સોસના, અગનીના ભડકા થાશે;
ફોલ્લા ઉઠશે પાણી છુટશે, દુખ પામીને જીવ જાશે, ૪૨
અગ્નિ ન ખમાય જીવ જાય, બળ્યું બળવું નારિ સંગે
તે કરતાં પડુ દરિયામાં, વેદના વ્યાપે નહિ અંગે. ૪૩
એવું વિચારી વળતા બોલ્યા. બળવાને તૈયાર થાઉં છું;
ઉભા રહો ભાઇ મેલો મને એકવાર નાહાવા જાઉં છુ ૪૪
એમ કહીને છેતરી ચાલ્યા, જળમાં જંપાપાત કીધો;
સ્નેહી સુદામાને શામળિએ નદિમાં ખેંચી લીધો ૪૫
સુદામાએ ડોકુ કહાડયું એટલે હસ્યા વનમાળી;
પ્રભુ કહે તમોછો પાછળ હું આગળ છું લ્યોતાળી ૪૬
સુદામા કહે શેની તાળી, ઘણાં વરસ વહિ ગયાં;
બેટ વિષે સંસાર મેં માંડયો, પુત્ર તણે ઘેર પુત્ર થયા.૪૭
કૃષ્ણ કહે કે હમણાં આવ્યા, નારી રાંધિ રહિ હશે;
વીઠુલ કહે વસ્ત્ર પહેરો, રસોઇ શીતળ થઇ જશે. ૪૮

સુદામા કહે શું બોલોછો, રસોઇ શેની શીતળ થઇ;
પ્રભુ મશ્કરી કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ ગઇ. ૪૯
તે કરતાં તમારૂં બોલ્યું, સત્ય હોય તો વાત કહું;
એ વારતા કોને નવ કહેશો, કહોતો હાંસી કરે સહુ ૫૦
મહારાજા તમ સાથે શરત, કરિ પાણિમાં હું પડીયો;
કીનારો કેમ આવ્યો નહિ,સાગર જળમાં નીકળ્યો ૫૧
ત્યાં સોહામણું નગ્ર નીરખ્યુ, ભ્રષ્ટભ્રષ્ટી સૌ પ્રાણી;
ઊંચ નીચને ભેગું ભોજન, અનીતી દુઃખનીઆણી.૫૨
ત્યાં હું ગયો વિવાહ થયો શુદ્ર જનના ;ઘરમાં પેઠો.
ખાનપાન સહુ સસરે પુરયુ તેની પુત્રી વરી બેઠો ૫૩
ચોખારેહેવા મન ધાર્યું પણ, અન્ન ઉદકવણઅટવાયો;
નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંધી જમીને વટલાયો ૫૪
વટલીને ઘર સસાર માંડયો પાંચ પુત્ર તેનેજ થયા;
તે વાતને બહુદિવસ વીત્યા તે વારના શુંઉભારહ્યા ૫૫
સુણીને શામળીયો બોલ્યા, ભાષણ તમારૂ મન ભાવ્યું;
શો સીંધુ શાં સુંદરી છઇયાં, શું તમનેસ્વપ્નુ આવ્યુ ૫૬
જાગૃત છો કે લવરી માંડી, ન બોલશો દુખશે ડાચું;
સુદામા કહે સોગન તમારા. નહિસ્વપ્નુ એછે સાચુ ૫૭
શ્યામ કહે સાચું હોયે તો, સંગ તમારો પરહરિએ;
બ્રાહ્મણ જાતી ભ્રષ્ટ થયા, તેની સોબત કેમ કરીએ. ૫૮

વીઠ્ઠલ વદે કહ્યું વીશ્વમાં, ચાડી કરવા ચોરે ડાચું;
સુદામા કહે વાત ન કરશો, પ્રભુ તમને પાયે પડું ૫૯
તવ શ્યામ કહે ચાલો સંચરીયે, તમારી નારી પાસે;
મ્હારૂં કે તમારૂં સાચું સઘળું તે ત્યાં જણાશે. ૧૦
લવરી માંડી ભાંગ પીધેલી, કહીને કૃષ્ણે કર ઝાલ્યા;
ગાંડામાં ગણી કહાડીને સાથે લઇ મહેલે ચાલ્યા. ૧૧
ઘરમાં સ્નેહી સાથે પેઠા અકળ લીલા બહુ પાકી;
રામાની રસોઇ જોઇ તો, નવટાંકની રોટલી બાકી. ૧૨
તેવું જોઇને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીલાઃ
શ્યામ કહે તમે સંસાર માંડયો, તે સઘળી મારી લીલા.
સુદામા કહે અકળલીલા, શું વખાણું મુખ થકીઃ
ત્રીકમજી તમારી લીલા, સ્વપ્ને પણ જોવા નથી. ૧૪
સુદામાજી બન્યા ભક્ત જનને મન ભાવે;
વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદેછે, કૃષ્ણ કળ્યામાં કેમ આવે૧૫

ઝુલણી.

ગાયો ચારીને ગોવિંદ ઘેર આવ્યા ને, વારણાં લેઉં વારી વારી
ઘરમાં પેસતાં કાનઉપાડા દીઠા,ઝુલણા ક્યારે વિસારી
ઓ નંદના નાનડીઆરે, ખમા મારામનનામોહનજીરે;

ખમા મારા તનના ત્રીકમજીરે, ખમા મારા પ્રેમના
પાતળીયારે,
ખમા રાય રણછોડ રંગીલારે, નંદલાલ ઝુલણીકયાંરે
વિસારી. ૧

રૂવે રૂવેને કાન રૂદન કરે ને, લાવી બેસારૂ સામે ઓટે;
એરે ઝુલણીને કારણેરે, કાન મંદીરીયામાં લોટે, ઓ
નંદના નહાનડીયારે. ૨

સાવ સોનાની સોએ મંગાવું, ને રૂપલા કેરા ધાગા;
ખાંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો, કહાન કુંવરના વાઘા
ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૩

એરે ઝુલણીમાં કાંઇએ નથી પણજડીઆછેમાણેકમોતી;
એરે ઝુલણીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં જોતી;
ઓ નંદના નાહાનડીયારે ૪

જરકશીનો જામો શીવડાવું, ને ઉપરશીવડાવું કાનટોપી;
છાનો રહેને મારા કુંવર કનૈયા, કાલે પરણાવું ગોપી;
ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૫

દ્વારકાંથી પ્રભુ ડાકોર આવ્યા, ને ડાકોર કીધું છે કાશી;
મધરાતે મથુરાંથી, નાઠા, મારી તે પુતના માસી;
ઓ નંદના નહાનડીયારે, ૬

રૂપીઆ તે ગજનો મશરૂ મંગાવું ને બણીયા દેવરાજું
રામ રાતા;
ગાય શીખેને સાંભળેરે ગુણ ગાય જશોદા માતા,
એ નંદના નાહાનડીયારે. ૭
ખમા મારામનનામમોહનજીરેખમામારાતનનાત્રીકમજીરે
ખમામારાપ્રેમનાપાતળીયારેખમારાય રણછોડરંગીલારે
એ નંદના ઝુલણી કયાંરે વીસારી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

કવિ.

શ્રી ગુરૂ ગોવિંદને હું નમું, પ્રેમશું લાગું પાય;
આરાધું અવિનાશ એવા, અનાદિ નિરંજન રાય
આદિ નિરંજન અકળ સ્વરૂપ, રામે લીધાં રમવારૂપ;
સૃષ્ટિ નીપાવા થઇ મનસાય, સુભટ થઇ પોઢ્યાજળમાંય
જે જે વૈકુંઠરાય. ૧
હરિ જળમાં પોઢ્યા સહી શેષ, નાગ ઉપર તે જાય;
નારાયણની નાભી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રગટજ થાય;
બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચે પુત્ર પાવન;

ત્રણ કન્યા બે પુત્ર વિખ્યાત, પ્રિયવરતને ઉત્તાનપાદ.
જે જે વૈકુંઠરાય. ૨

ઉત્તાનપાદ નર નીપજ્યો, રાજા રૂપ નિધાન;
રાજાને બે સુંદરી, તેનાં સુરતી સુમતી નામ;
સુરતી ઉપર નહીરે માન તેના ધ્રુવજી એક સંતાન;
સુમતિ ઉપરછે ઘણું હેત, તેના કુવર ઉત્તમ એક જે. ૩

ઉત્તમ ઉછંગે બેસાર્યા રાયે સભામાં એક વાર;
પુત્ર લડાવે પ્રેમશું રાણી હઇડે હરખ અપાર.
હરખ ન માયે હૈડામાંય ધ્રુવજી રમતા આવ્યા ત્યાંય;
ઉછંગબેસવાકીધાંમન, અપરમા કહે કડણ વચન. જે.૪

સુમતી.

અપરમા એમ બોલ્યા ભુંડા, એ સુખ તુજને ક્યાંથી
અભાગણીના પેટલણા તું, જાને અકરમી ઇહાંથી
ઇહાંથી જઇ વનમાં તપ માંડ, હરિભજીને કાયા છાંડ;
ફરી જન્મલેસારે શરીર,તાતનેરાજ અપાવીશવીર. જે.૫

વચનો વનિતાનાં સાંભળી, ઉતર્યો મ્હોંનો રંગ;
સભા તે સઘળી દેખતાં, ધ્રુવજી થયા મન ભંગ.
મનભંગથઇ નાંખ્યો નીસવાસ, રોતાઆવ્યોમાની પાસ;
માયે ચાંપ્યા [illegible]

ધ્રુવ.

આજ સભામાં માવડી, બેઠો ઉત્તમરાયને ખોળે,
ઉછંગ બેસવા હું ગયો, ત્યારે અપરમા એમ બોલે,
અપર કહે અભાગણીકેરા, સુખવાંછોતોવન જાઓવેલા;
ફરીજન્મલે મારે શરીર તો. તનેરાજઅપાવીશવીર.જે.૭

સુરતી.

વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હઇડે ન ધરીએ દુઃખ;
પુરણ પુન્ય કીધાં હશે ત્યારે, તે ભોગવે છે સુખ,
સુખઆપણનેકયાંથીવાલા,નિયમધર્મકશાનથી પાળ્યા;
નથી સંતોશ્યા જોગીજતી,તપતીરથવ્રતકીધાંનથી.જે. ૮
નથી સતોશ્યા સાધુને, નથી આપ્યાં વિપ્રને દાન;
ઓછાં કરમ જ્યાં આપણાં ત્યારે,કયાંથી રાયનાં માન
માન ભોગવે ઉત્તમ નિત્ય, દત વિનાકયમ પામીએવિત્ત;
જો હોય ઇંદ્રાસનનો ખપ, તો કુંવર જઇ માંડોતપ.જે.૯
તપ માંડયુ બ્રહ્માજીએ ત્યારે, પામ્યા પદ્માસન;
સેવા કીધી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટયા નારદમુન્ય.
મુનિએ માંડયો મોટોજાગ, તપતીરથવ્રત થયા સુભાગ;
જોકરીએ શ્રીહરિપ્રસંન,તોઅભાગીયાટળીએતન. જે.૧૦

ધ્રુવ.

તને અભાગણી હું ટાળું મા, છું રે તમારો તન

વનમાં જાઉં વેગે કરીને, સુખ સંભારૂ નહિ અન્ય.
સુખ સંભારે સાલે જેહ, વીશ્વભરે પરઠીયો દેહ;
હરી મળેતોતાપઓલાયનહીતરમાણુતજુરેમાય. જે. ૧૧

સુરતી.

માતાને આંસુ આવિયાં, ને અતર ઉપજી દાઝ;
રાજાએ મને પરહરિ, કુંવર તુ કરે છે તાજ.
તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વછુટી મ્રગલી જેમ;
જળ વિના જેવીમાછલી,મારાપ્રાણજશેટળવળી. જે ૧૨

ધ્રુવ.

ટળવળ મારે માવડી તુ હવે, દુઃખનો આવ્યો અત;
બીજ રોપાવિશ સુખનું, તેને ફળ લાગશે અનંત.
અનત કરૂણા કરશે હરી, આપણી આશ પુરશેખરી;
એ છે અનાથનોરે નાથ, તેનેભજવાજાઉંરે માત. જે.૧૩

સુરતી.

વળી માતા એમ ઉચરે, કુવર પાંચ વરસનો તન;
બીજું બાળક એકે નથી, કેમ હું વાળુ મન.
કેમ મોકલુ વનની વાટે, કહેતાં મારાં હૈડાં ફાટે;
આંખનીઆગળરહોનેબાળ,ઘેર બેઠાભજીયે ગોપાળ.જે.

ધ્રુવ.

ઘેર ગોપાળ ન પામીયે મનમાં, મોહ ઉપજે માય;

ખાતાં પીતાં પહેરતાં માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે મહારાજ;
વનમાંજઇવિહેલોઆવીશ,માતાદોમુજનેઆશીષ. જે.૧૫

સુરતી.

આશિશ દેછે માવડી સુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ.
મસ્તકે રક્ષા માતની, કંઠે કૃષ્ણની રક્ષા જાણ.
કંઠે કરજો કૃષ્ણ રક્ષણ, ઉરની આગળ નારાયણ;
કટીકેશવ પુરૂષોતમ પાય, એવી આશિશદેછે માય. જે ૧૬
માને આંસુ આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
મારી જીભે કેમ કહું વળી, વનમાં વિચરો વીર.
વીર વચન કોનાં નવધરશો, તપ કરતાં માયા નવકરશો;
ત ।થી તમને મળશે હરી, વીરા વેગે પધારજો ફરી. જે.૧૭

કવિ

ફેરા ફરિયો માતનેરે, ફરીને લાગ્યો ચર્ણ;
આજ્ઞા માગીને સંચર્યો, વંદિને શુકન.
શુકને મળી સવત્સી ગાય, સુવાસણિ બેડું ભરી જાય;
વરકન્યાપરણિનેવળ્યાં,વેદભણતાં વિપ્રજમળ્યા જે. ૧૮
મળ્યા શુકન સહુ હરખના, ધ્રુવજી નીકળ્યાનગરબ્હાર.
આગળ જતાં ધ્રુવજીને રે મળીયા બ્રહ્મ કુમાર;

બ્રહ્મ કુમાર ભગવાનનેચહાતા,હરિગુણગાતાનેણસુવાતા;
કરજોડી કહેછે ભુપતન, ક્ષમા કરોતમેનારદમુન્ય. જે. ૧૯

નારદ

નારદ કહે શીદ જાઓ છો, શું છે તમારે કામ.
કોણ તમારાં માત પીતાને, શુ છે તમારૂ નામ.

ધ્રુવ.

મારૂ નામ છે ધ્રુવ નીરધાર, મારા પીતાને બેછે નાર;
રાવ રાણા બેડા સોરગ ઉત્તમને તેડયો ઉછંગ જે. ૨૦
ઉછંગ બેસવા હું ગયો સાર, ખાંત દઇયાની ખોલી;
દ્રષ્ટીએ મુજને દેખીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
અપરકહેઅભાગણીકેરા,જેસુખવાંછેતોવનજાઓ વહેલા
ફરી જન્મલેમારે પેટ,તોતનેરાજ અપાવીશ નેટ જે. ૨૧
નેટ નારદ કેમ ભોગવુ, એને આપ્યુ ધન:
સભા સઘળી દેખતાં, મને કીધાં કઠણ વચન,
કઠણ વચન તે કેમ વિસરે,લોઢા સમ હોય તો નીસરે;
ખડગતણોતોસહિયેઘાય, પણએવા બોલસહ્યા ન જાય જે.

નારદ

જારે ઘેલા અત્યારથી તું, એવડો શો ધરે કાળ.
માન કુમાન શું તાહરે તું તો, પાંચ વરસનું બાળ.

બાળકને શા ધરવા બોલ, ખાઓ પીઓનેકરોકલોલ;
અપરમાનાં એવાં હેત,વિચારીને વાળો ચીત. જે. ૨૩

ધ્રુવ.

ચિત્ત તે કઇપેરે વાળીયે, મને બોલાવ્યો નહિ બાપ;
કશાયમાં લેખ્યો નહિ હું તો, ને ઉકળુ છુ તાપ.
તાપકુવરનવઆણિયેરતી,સુખદુખનુ કોઇ શરીગત નથી
હરિયેનીરમ્યુ તેમજ હોય,કર્યા કર્મ છોડાવેનહિકોય. જે.
કો કાળે વૃદ્ધિ હાણ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
અણચીતવ્યુ જે આવિ મળે, તેનો ધર સંતોષ.
સંતોષી કુવર ઘેર પધારો, અપરમાના બોલવિસારો;
આકુવરતારાબાપનેકહુ,રાજઅપાવુ નેમાનેસહુ. જે.૨૫

ધ્રુવ.

સભામાં જ્યારે શોભશું મન પુરશે અભીલાખ,
લાખ લાખેણો કરશે હરિ, ત્યારે મંદીર આવીશ ફરી;
તપ કરતાં જોહરિનામળે,તોમુજપ્રાણતજીશહુંબળે જે.૨૬

નારદ.

બળ કીધે હરી નહિ મળે માનો મારા તન;
જન્મ થકી જોગી દેહ દમે, સ્વપ્ને નહી દરશન,
દર્શન તમને કેમ આપશે, વન જઇને વિમાસણ થશે;

વાઘ વરૂ વનમાં બહુ હશે, તે દેખીતુજતનધ્રુજશે જે.૨૭
જાશે ચીત સંસારમાં ત્યારે સાંભળશે રંગભોગ;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગશે, ત્યારે કુંવર મુકશો જોગ.

ધ્રુવ.

જોગી રૂષી નહી મુકુ સ્વામ, મનઇંદ્રિયો રાખીશ ડામ;
મેરૂ ચળે પણ ચુકુ નહી,રૂષીજીતમ પરતાપે સહિજે. ૨૮

નારદ.

રૂષી કહે તું નીસર્યો ત્યારે, જાને મધુવન માંય
જમુનાજીમાં નાહીને, તપ આદરજે ત્યાંય.
ત્યાં જઇ કરજે અલ્પાશન, જળપત્રને ફળ પ્રાશન;
વળીતુ ભજજેહરીનું નામ,સ્વરૂપસમરજે શ્રીઘનશ્યામ.
શ્યામને શીશ મુગટ છે કાને, કુંડળ મકરાકર;
કોટે કૌસ્તુભ કટિમેખળા, પાય નેપુરનો ઝણકાર.
પાયપદમશંખ ચક્રને ગદા,એવુ સ્વરૂપસમરજો સદા;
કાનમાંઅક્ષરકહું છુ જેહ,દ્વાદશાઅક્ષરભણજોએહ, જે.૩૦

કવી.

એમ કરતાં ખટમાસમાં તુજને મળશે વૈકુંઠનાથ,
આશીર્વાદ દઇ દાસને, મસ્તકે મુકયો હાથ.
હાથ જોડી ધ્રુવ લાગ્યો ચરણ,આજ્ઞામાગીવિચર્યો અરણ.

એહ કથા રહિ એણે ઠામ, રૂષિપધાર્યા રાયને ગામ જે.૩૧
મુની આવ્યા મહારાજનું,જોવા રાયતણું સુખ મન;
માન દિધાં બ્રહ્મા પુત્રને, વળી આપ્યાં આસન.
આપ્યાં આસન બેઠા રૂષિ, આશા ઉતમ તાતને વસી;
આશાંરેરૂષિસુખનાંરાજ,ધ્રુવ વિનાચીંતાઅતીઆજ. જે.

રાજા

આજ સભામાં રૂષિજી મારે; ઉતમ ખોળામાંય;
ધ્રુવજી હોય તો આ વધે બહુ, ઉછંગની શોભાય.
ઉછગે બેસવાધ્રુવજીઆવ્યો,તેનેતોમેનવબોલાવ્યો
સ્ત્રીને વરાંસેવિસર્યું બાળ,અપરમાએ દીધીગાળ.જે.૩૩
રૂષિ એ વચન નિસરયો, વિરો ગયો છે વન;
વનમાં વાઘ વરૂ હશે, તેને દેખી ધ્રુજશે તંન.
તન ધ્રુજશે તડકે ટાઢે, મંદિરમાં માલ નો લાડે;
વાયુવૃષ્ટિ કેમ સહેજે કુમાર, એની કાયા કોમળ સાર
કોમળ પટકુળ પહેરતો, કેમ ઓઢશે મ્રગચર્મ તેહ;
મુસ્તક બાંધતો મોળીયું, કેમ જટા રાખશે એહ
એહ આનદે હરતો ફરતો, ઘોડાની અસ્વારી કરતો;
કાંટામાં કેમ સુશેબાળ,એનીસજ્યાઅહિંછિસાર, જે. ૩૫
સારાં અન્ન આરોગતો, તે ફળ પાત્રો કેમ ખાશે;

પાણી પીતો પળે પળે, તે જળવિણુ કેમ રહેવાશે.
તેની વતી રહેવાશે કેમ, તેહ વિના હું દાઝું એમ.
શુદ્ધ વિનાનો થયોશરીર વિસરતો નથીતેહજવીર.જે.૩૧
વળી વિરો અહીંયાં આવતો, રમતો રંગ અપાર;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગતી, સુખડી માગનો સાર.
સારી સુખડી સુંદર મેવા, કાલુ કાલુ બોલતો લેવા:
તેણે અમને કીધાં તાજ, પુત્રવિનાશુ કરવુ રાજ.જે.૩૭
શું કરીયે વડીસાહેબી ચિત ઠરતું નથી કોઇ ઠામ;
શું કરીયે આ રાજને, શું કરીયે ધન ને ધામ.
ધન ગયું અમારૂં આજ, પુત્ર વિના સહુ સુનો સાજ;
પુત્ર વીના હું દુર્બળદુઃખી,મારા પ્રાણજશેરેરૂષી. જે ૩૯

નારદ.

રૂશી કહે તમે માં રૂવો, મને મળ્યું હતુ તે બાળ:
આશીરવાદ દેઇ મોકલ્યો, ભજવા શ્રી ગોપાળ.
ગોપાળ ભજશે દીવસ થોડે, કુંવર ઘેર પધારશે કોડે;
માંડરાજ્યનેછોડો દુઃખ,એવુ કહીનેવળીયારૂખ જે. ૪૦

કવી,

રૂષીને ચરણે લાગીને ધરૂવ, વીચર્યો વન મોઝાર;
મધુવન પોંચ્યો પ્રેમથી, કીધો ત્યાં જઇ તપ વીચાર;

ત્યાં જઇ માસ કીધા ઉપવાસ, બીજેમાસે ફળદફમાસ;
ત્રીજે માસે છઠે દીનએમ, ચોથે માસેજળનાંનેમ. જે.૪૦
નેમ ધરીને નેહથકી ભજે, ઇશ્વર આશરણ શરણ;
પાંચમે પ્રાણજ રૂંધીયા ધરૂવજી, ઉભારહ્યા એક ચરણ.
ચરણ ચતુરભુજ ચીતમાં ધર્યા,દ્વાદશઅક્ષરમનમાંભણ્યા;
પ્રભુદર્શનનીમનઆંઆશ,એમકરતાંઓળખ્યાઅવીનાશ.
અવીનાશીને ઓળખીયારે, એમ ઉભા રાજન;
પૃથ્વી લાગી ડોલવા ત્યારે ડોલ્યું ઇંદ્રાસન,
ઇંદ્રિ અમર સૌ એકઠા થયા, વેગે કરિ વૈકુંઠે ગયા;
જઇ કેશવને લાગ્યાપાય,મધુવનમાંકોઇ કષ્ટે કાય.જે.૪૨

દેવતા

કાયા કષ્ટી વશ રાખવી એ, ઇંદ્રી મન અચેત;
અચરત એનો અતીઘણું, એમબોલ્યા અમરધરી હેત.
અમર કહે અમને બીક લાગી, રખે લીયે ઇંદ્રાસનમાગી

વીષ્ણુ

વીષ્ણુકહેસાંભળસુરપતી,રાજ્યભોગઇચ્છતોનથી. જે.૪૩
નથી ઇચ્છતો સંપતીને કે, નથી ઇચ્છતો સુખે નેહ;
ચરણ ધર્યાં ચીને મારાં, ક્ષણુ અળગો ન મુજથી એહ
મુજ થકી અળગો નહિ એહ, એણે દમી છે પુરણ દેહ

સદા સ્મરણ રાખેછેમારૂં,કહોજીએનેકેમવીસારૂ. જે. ૪૪
વીસાર્યો વીસરે નહી એને, આપીશ અવીચળ અર્થ;
નામ નહી લે તે તમતણું, તમે કાંય બીહો છો વ્યર્થ.

કવી.

ઇંદ્રાણી આસનાવાસના કરી, સુરસ્થાનક મોકલ્યા ફરી;
ગરૂડે ચઢી ચાલ્યાશ્રીહરી,વનમાંઆવ્યા વેગેકરી .જે ૪૫
કર્યો નાદ જ્યારેશંખનો,ત્યારે ધ્યાનમાંથી ધરૂવ જાગ્યા;
નેત્ર ભરી નીહાળીનેરે, પ્રેમશું પાયે લાગ્યા;
પ્રેમ કરિ પ્રણામ્યા નાથ, હરીયે મેલ્યો મુસ્તક હાથ.
નીર્મળવાણી હવી પ્રકાશ,સ્તુતીકરે કરજોડીદાસ.જે. ૪૬

ધ્રુવ.

દાસ દયાળને વીનવો તમો, સર્વ જગતના ભુપ;
અકળ તમારી ગતી છે ન્યારી, અકર તમારૂં સ્વરૂપ.
સ્વરૂપ નામ તમારાં જેહ, ગણતાં પાર ન પામું તેહ;
સત્ર ગી વાને છો તમે શ્યામ, પ્રાણી માત્રકરે પરણામ જે.
પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સારંગપાણી હોય;
અદભુત શક્તી આપની, તારો પાર ન જાણે કોય:
પાર ન જાણે કોય લગાર, હું કેમ પામીશ તારો પાર,
એવું સુણીહરખ્યાનરહર,કુંવરકાંઇએકમાગતુ વર.જે.૪૮

વર કેમ માગું વીઠલા, હું તો કરીશ તમારિ સેવા;
વીષય ભોગ સંસાર છે એતો, સુપનામાં સુખ જેવાં.
સુપના જેવી કાચી કાયા, સંસારની શી ધરવી માયા;
માયામાં ન મને મોકલો,વાહીને ન કરો વેગળો. જે. ૪૯

વીષ્ણુ

વેગળો વીરા ક્ષણું ન કરૂં, વળી તુ વહેલો આવીશ;
જે ફળ દુર્લભ દેવને મળવું, તે ફળ તું પામીશ,
તે ફળ તુજનેઆપુંઆજ,સંસારમાં તારી ન રહે લાજ;
લોકકહેરબળીનેમુવો,સ્વજનોમાંથી પડયોજુજવોજે. ૫૦
પડયો સ્વજનથી જુજવો ત્યારે સુરતીને દુઃખ થાય;
ઘેર જાને વીરા તું તારી, વાટે જુવે છે માય;
માનેબાપતણાંદુઃખકાપો,ઇહાંથીજઇસૌને સુખ આપો:
મારીઆજ્ઞાપાળજઆજ,છત્રીસેહજારવરસભોગવરાજ.જે.
રાજ્ય ભોગવી તું આવજે, તનેમોકલીશ એક વિમાન;
તેમાં બેસી તું આવજે, તારૂ થશે જગતમાં જાણ.
જાણ જગતમાં થાશે રાય,વેણે વધશે તુજ મહીમાય;

કવી.

આપીવચનવળ્યાગોપાળ,જમુનાજીમાંનાખ્યુંબાળ જે. ૫૨
બાળકને મારગમાં જાતાં, ઉપજ્યો મન વીચાર;

જે ફળ દુર્લભ દેવ ગણે તે, મને મળ્યા મોરાર;
મળ્યામોરારપણહુંનહિફાવ્યો,હરીભજીને માયા લાવ્યો;
આગળરૂષીજીકહેતાએમ,તમનેત્રીકમમળશે કેમ. જે. ૫૩
મુજને ત્રીકમજી મળ્યા મેંતો જાવા દીધા ફોક;
ફરી જઇશું સંસારમાં મને, હસશે દુરીજન લોક.
લોક કહેશે એની બુદ્ધિ થોડી,રત્ન આપીને લાવ્યો કોડી
પણએકજશાહુંમોટોલાવ્યો,હરીનાંદર્શનકરીનેઆવ્યોજે.૫૪

લોકો.

હરી દરશન કરીને આવ્યોરે. રાય તમારો તન;

રાજા.

હું દુખીઆને શું હસો છો રે, તમે તે સર્વે જન;
દુખીઆને શું હસવા આવ્યા,વને ગયા કેમ આવો પાછા
વનગયે થયા ખટ માસ, તે કુંવરનોશો વીશ્વાસ. જે. ૫૫

કવી.

ઉર ન વિશ્વાસ આવ્યો ત્યારે, આવ્યા નારદ મુન્ય;

નારદ.

દરશન કરીને આવ્યોરે, રાય તમારો તન.
રાય તમારો તન ઘણું જીવો, એકુળમાંપ્રગટયોછે દીવો.

કવી

વચનસુણીરીઝયાનરપતી,વળતીવધામણીઆપીઅતી.જે.

વધામણીમાં આપ્યા રૂડા રાયે એકાવળહાર;
રથે બેસીને સંચરીયાને, સાથે સુત બે નાર.
નારીને શીરે સુવર્ણ ઝારી, ભેટ ભલી લીધી છે ભારી
રાય રથેથી ઉતર્યા જ્યારે, પુત્રે પરણાવ્યાતેવારે. જે. ૫૭

ધ્રુવ

પ્રથમ પ્રણામ અપરમાને, તેં ભેટાડયા શ્રીપત્ય;

સુમતી

વળતી માતા એમ બોલ્યાં, તું વાણી બોલ્યો સત્ય;
વાણી બોલ્યા તે સત્ય સહી,આપણી આશા પુરણ થઈ

સુરતી

વીરા હું જોતી વાટ,તેં મારો ટાળ્યો ઉચાટ. જે. ૫૮

કવી.

ઉચાટ મનનો ટાળ્યો કુંવર, નેડયો આનંદ ભેર;
હેતનાં આંસુ આવ્યાં ત્યારે, દુધની ચાલી સેર
સેર ચાલીતે કુંવરે પીધી,માતાએવણી આશીશ દીધી;

સુરતી

ઘણાં વર્ષ જીવોરે તન, તમે કર્યાં છે કુળ પાવન જે. ૫૯
પાવન કરીયાં કુળ આપણાં, વંશે વધાર્યાં નામ;
મહીમા વધાર્યો જગતમાં, તેં ભજીને શ્રીરામ.

કવી.

રામ ભક્ત તડકામાં દીઠા, ઉત્તમે ત્યાં છાંયડા દીધા;
બને ભાઇનીપોતીરળી,હેતનાંઆંસુઆવ્યાંવળીજે. ૧૦
વળી રોપાવ્યા બારણા આગળ, કેળકેરા થંભ;
અક્ષત અંકુર કુમકુમને જળ ભરી ચડાવ્યા થંભ,
કુળઉપર અક્ષત લખીયાજ, ધ્રુવનેઅવીચળ હોજોરાજ;
ઢોલદદામાભેરીનાદ, ધ્રુવ પધાર્યા નીજ પ્રાસાદ.જે ૧૧
પ્રાસાદ માંહી પધાર્યા ત્યારે, હરખ્યો સઘળો સાથ;
ભાવતાં ભોજન પીરસ્યાં ત્યારે, કાઢી વીવાની વાત.
વીવાહ કીધો અહલ્યા સાથે પ્રેમે કરી પરણાવ્યા નાથે.
ઈંદ્રની કુંવરી ને રાજ કુમાર,ધ્રુવજીપરણ્યાબીજીનાર ૧૨
નારી સાથે રંગે રમે, સુખમાં કાઢે દન;
રાજાએ વળી તેને આપ્યું, પોતાનું આસન.
આસને બેઠા ધ્રુવજી જાણ, વરતાવી પોતાની આણ;
શાસ્ત્રપ્રમાણકરાનીરધાર,વરતાવેવરણાશ્રમચાર જે. ૧૩
વર્ણાશ્રમના ધર્મ બધાને, સમજાવે સુજાણ;

ધ્રુવ.

આપ આપના ધરમ પાળીયે, જે લખ્યું હોય નિર્વાણ.
ગીર્વાણ શાસ્ત્ર ભણેરે બ્રહ્મ, આયુદ્ધ બાંધવાં ક્ષત્રીધરમ;

વૈશ્યને કરવાખેતીવેપાર,શુદ્રનેસેવાનો અધીકાર જે. ૧૪
સેવા તો સઘળી વરણુને, હરી ભજેને નીત્ય;
વરણુ ધરમ સૌ પાળીએ સાચું બોલીયે તે શુભ રીત
સાચું બોલી સંતોષ વાળીએ,મોહમાયામત્સર ટાળીએ
નકરો કુડકપટ અન્યાય, એટલીશીખામણ દેજોરાય.જે૧૫

કવી

છત્રીસહજારવરસવહી ગયાં ત્યારે,આવ્યુંવીમાનવિશાળ;
વિમાને બેસીને સંચર્યા, ધ્રુવજી ગયા આકાશ.
આકાશમાં ધ્રુવ બેઠાજઇ,અવીચળપદનો પામ્યા તહીં
જે ગાયે ધ્રુવનુ આખ્યાન,તેતો પામે અવીચળ સ્થાન.
જે જે વૈકુંઠરાય.

૬૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રીહરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરીઃ
આવો દાવનહિઆવેફરી,મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી,
મનુષ્યા દેહ દુર્લભ તને આપી કૃષ્ણએ કરૂણા કરી;
ધન દોલતને માલ ખજાના, બેઠો કચેરી ભરી. મુરખ.
હજુ મુરખ તને લાજ ન આવી, ખાઇશ જુતીઓ ફરી;
તું જાણે મારી સાથે આવશે અક્કલ તારી ખરી. મુ.
કળજુગમાં કારણ કીરતનનું, સેહેજે ગુણકા તરી;

મરવાનો ભય નથીરાખતો,ડગનથી ભરતો ડરી. મુરખ.
ચચળ ચપળ નેત્ર તમારાંને, શીરપર મુગટ ધરી;
દયાપ્રીતમ ભજ ગોવર્ધનધર, ભવસાગર જા તરી. મુ.

૧૨ (કૃષ્ણજીના દશ અવતાર).

કૃષ્ણ કનૈયાને જઇ મળોરે,
હરી હઇયાના હાર મારા વ્હાલા;
પેહેલે રૂપે શ્રીહરીરે,
ધર્યો મચ્છા અવતાર મારા વ્હાલા.
શંખાસુરને મારીયોરે,
આપ્યા બ્રહ્માના વેદ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
બીજેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા વ્હાલા,
કચ્છે તે સાગર ડોળીઓરે,
ચૌદ રત્ન કહાડયાં બહાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
ત્રીજેને રૂપે શ્રીહરીરે,
પૃથ્વી દાંતમાં ધાલી લાવીયારે,
જાતી રસાતળ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
ચોથેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો નરસીંહ અવતાર મારા વ્હાલા;

હિરણ્યાકશ્યપને મારીયોરે,
પ્રહ્લાદની કીધી સહાય મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
પાંચમે રૂપે શ્રી હરિરે,
ધર્યો વામન અવતાર મારા વ્હાલા;
બળી પાતાળે ચાંપીઓરે,
આપ થયા છડીદાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
છઠેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો ફરશુરામ અવતાર મારા વ્હાલા;
ફરશુરામે ફરશી ફેરવિરે.
કાપ્યા સહસ્ત્ર અરજુનના હાથ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
સાતમેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો રામ અવતાર મારા વ્હાલા;
રામે તે રાવણ રોળીયોરે,
દેવોને કીધું સુખ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
આઠમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરયો કૃષ્ણ અવતાર મારા વ્હાલા;
કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે,
આપ્યું ઉગ્રસેનને રાજ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
નવમેને રૂપે શ્રી હરિરે,

ધરચો બુદ્ધા અવતાર મારા વ્હાલા;
દશમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરશે કલંકી અવતાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
કાલીંગાને મારશેરે,
કમળા કેરા કંથ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.

૧૩

હું તો તને વારૂરે, આવીને તે શું કર્યુંરે,
હરી હીરો ખોયો, ને વોહોર્યો સંસાર
હૈયું તારૂ ફુટયુ રે આંખે થયો આંધળોરે,
વિચારીને મેલ્યારે દિનદયાળ. હું તો.
મારા સાળા મુરખરે, બુદ્ધિ તારી કયાં બળીરે;
માથે તો ભમતો ન દીઠો કાળ,
ગપાટોને હાકયરે, તે તો બધા ગામનારે;
વિચારી ન જોયુ રે, સાર અસાર. હુ તો.
મનુશા જન્મરે મેળવ્યો તેં ધુળમાંરે,
હંસા ઉપર ઘાલી હામ;
જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
તારી માની કુખે ન દીધો ડામ. હુ તો.
સગાં ને કુટુંબીરે, બુડાવાને સૌ મલ્યુ રે;

તરવાને ત્રીકમ નામ સંભાર;
ચટકો તને લાગે તો ઝટપટ ચેતજેરે,
હવેથી તુ ગાફલ ન રહીશ ગુમાર. હું તો.
ડહાપણને ડોળ્યુ રે, સ્વાર્થ સાથમાંરે,
પરમાર્થની ન જાણી પેર:
રણછોડ કહે છે રે મુરખ ચેતજેરે,
વહિ ગયો લોભે નદીની લહેર. હું તો.

૧૪

નહિરે વિસારૂ હરિ, અતરમાંથી નહીરે વિસારૂં હરી;
આડે માર્ગેજાતાં નેવળતાં, અમુલખવસ્તુ જડી. અંતર.
નદી જુમનાનાં જળ ભરવાને જાતાં,
શીરપર મટુકી ધરી. અંતર.
પીળાં પીતામ્બર જરકસી જામા,
કેસરી આડ કરી. . અંતર.
મોર મુગટ ને કાને કુંડળ,
મુખપર મોરલી ધરી અંતર.
રાણી રૂક્ષમાણીના મહેલ તજીને,
કુબજાને રાણી કરી. અંતર.

બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ.
વરતો વીઠ્ઠલને વરી. અંતર.

૬૫

હરિગુણ ગાવોરે ગાવો, કે અવસર નહિ આવે આવો
મનુશા દેહીનો મેળાવો, હરીગુણ ગાવોરે ગાવો. ટેક.
કે લક્ષચોરાશીમાં ફરશો, ફરી ફરી અવતરશો મરશો;
ધોખો જનમ જનમ ધરશો, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સૌ મળી કહે મારૂં મારૂ, તેમાં કાંઇ નથી તારૂં;
મ્રગજળ માયાનુ લારૂ, હરિ ગુણ ગાવોરે ગાવો.
અંતે સૌ અળગું રહેશે, વાલપણે વળગ્યું રહેશે;
સુખદુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સાચામાં સાચુ કરવું ધ્યાન હરિનું નીત ધરવું;
રણછોડ આ ટાણે તરવું, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો

૬૬

જે દુખ થાય તે થાજોરે રૂડા રામને ભજતાં. (૨)
પંડ પડે તો પડવા દેજો, જીવ જાયતો જાજોરે. (૨)
ઉંચો બાંધીને તળે અગ્નિ પજાળે, મારમુશળ કેરા ખાજોરે

લોક નિંદે તેને નિંદવા દેજો, રાય દંડ દંડાજોરે. રૂડા.
સાતપાંચ મળી રાંક રણછોડ, ગુણ ગોવિંદના ગાજોરે.

૧૭

સતગુરૂ સહાય કરો એક વારરે,
મારો છે મુરખનો અવતારરે;
પથ્થર કરતાં કઠણ હૈયું છે મારૂં રે.
તેમાં હરિનામ ન ભેદે તમારૂ રે
મારા તો મનની વાતો છે વાંકીરે;
સતગુરૂએ પથ્થર નાંખ્યા ટાંકીરે;
ટાંકીને મારગ મોકળા કીધારે,
સતગુરૂએ મંત્ર અનોપમ દીધારે,
આતમજ્ઞાન વિના ઘર સુનુ રે,
સગપણ શોધીને કહાડજો જુનુ રે;
જીવ તું તો જાગીને જોને વિચારીરે.
મુવા પછી મુક્તિ કયાં થકી માગીરે.
એવી છે દાસ હરિની વાણીરે,
તેને તમે રાખજો રૂદીયામાં જાણીરે.

૧૮

જેણેરે ગોવીંદ રામા તમને વીસારયા,
તમને વિસારયા તે નર ભવોભવ હાર્યા. જેણેરે.
તમને વિસારી કવણ સુખ કીધું,
અમરત ઢોળી ઝેર હળાહળ પીધું. જેણેરે.
તમને વીસારી અવર મન મોહ્યુ,
કોડીને બદલે કંચન ખોયું. જેણેરે.
તમને વિસારી અવર રંગ રાચ્યા.
વંઝા ન રહી તેની જનુની માતા. જેણેરે.
તમને વિસારી નીંદ્રા ભરી સુતો.
ભણેરે નરસૈયો તે નર ભવોભવ મુવો. જેણેરે.

૧૯

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે તેને તજીએરે;
મનસા વાચા કરૂણા કરીને,લક્ષમીવરને ભજીએરે. ના.
કુળને તજીએ કુટુંબને તજીએ, તજીએ માને બાપરે;
ભગની સુતદારાને તજીયે,જેમ તજે કાંચળી સાપરે. ના.
પ્રથમ પીતા પ્રહલાદે તજીયો, ન તજ્યું હરીનું નામરે
ભરથ શત્રૂઘ્નને તજીજનેતા, નવ તજીઆ શ્રીરામરે. ના.

રૂષી પત્ની શ્રીહરીને કાજે, તજેલા ભરથારરે;
તે માટે કાંઇ કુડું ન પડીયું, પામ્યાં પદારથ ચારરે. ના.
વ્રજવનીતા વીઠ્ઠલને કાજે,સરવે તજીને વન ચાલ્યાંરે;
ભણે નરસૈ તે વૃંદાવનમાં, મોહન સાથે માલ્યારે. ના.

૭૦

તારી ભક્તિ બોડાણાને ભાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
જમણા હાથમાં તુલશી વાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
છઠે માસે તે ડેઠ ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
મહા મજરો કીધો મધરાતેરે, રણછોડ રંગીલા.
આપ આવ્યા બોડાણાની સાથેરે, રણછોડ રંગીલા.
દેશ ગુજરાત પર કરી મયારે, રણછોડ રંગીલા.
વાલો ઉમરેઠ આવીને રહયારે, રણછોડ રંગીલા.
ત્યાં તો પગલાં પુજાય છે તારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
સઉને દરશન થાય છે સારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
ત્યાં પ્રગટ પારખું કીધુરે, રણછોડ રંગીલા.
આખા લીંબડામાં એક ડાળ મીઠુંરે, રણછોડ રંગીલા
કાબાને થઇ છે જાણરે, રણછોડ રંગીલા.
કાબા દોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.

આશારામને આશરો તારોરે, રણછોડ રંગીલા.
વાલા તારીને પાર ઉતારો, રણછોડ રંગીલા.

---

૭૧ પરજ.

પ્રભુ વિના બીજુ કુણ તારી બેલ છેરે,
હરિ ભજે તો સુખડાની રેલ છેરે;
સગાં સંબધી મતલબ કેરાં સ્વારથીરે,
નાડી તુટે ત્યારે કોઇ કોઇનુ નથીરે.
ગાડી રથડા વળીને હાથી ઘોડલારે,
મેલીને મરવું રહેવું તે દહાડા થોડલારે;
મોટા રંગના ભરેલાં રૂડાં માળીઆંરે,
એક દીન સુવું છે મસાણમાં અકાળીયાંરે.
ભણ્યા ગણ્યા મરી ગયા ભોગીયારે,
રામના શરણ વિના ભવોભવ રોગીયારે;
ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરો દેશમાંરે,
પ્રભુને ભજ્યા વિના પેડા વતર વેશમાં ! .
કાયા કોમળી આતો અગન કેરા રાજનીરે,
રૂદે શીખામણ ધરને રૂપીરાજનીરે.

૭૨

ભકિત શીશતણું સાટુ રે, આગળ વસમી છે વાટું. ટેક.
એક દીવસ તો આવી બની, રાજા મોરૂધ્વજને માથે;
કાશીએ જઇને કરવત મુકાવ્યુ, હરીજનને હાથેરે. ભ.
સત્યને કાજે ત્રણે વેચાણાં, રોહીદાસ ને રાણી,
રૂષીને વાસ્તે રાજા વેચાણો, ભરવાને પાણીરે. ભ.
પેરા પટોળાં પ્રેમનાંરે તમે, શુરવીર થઇને ચાલો;
ભોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, અમરાપરમાં માલોરે. ભ.

---

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે શામળા ગીરધારી,
પ્રભુ એક તમારો આધારરે શામળા ગીરધારી. ૧

સાખી.

પ્રહેલાદની પત રાખવા, ધર્યું નરસીંહ રૂપ;
થંભથકીવહાલોપ્રગટીયોરે,માર્યોહીરણ્યાકશ્યપભુપરે.શા.૨
નીભાડામાંથી બળતાં ઉગાર્યાં, બીલાડી કેરાં બાળ;
ટીટાડીનાંબચ્ચાંલે ઇંડાંઉગાર્યાં, હરિહેતેથયારખવાળરે. શા.
વાણીઆને વીશ્વાસ કરી, ને કર્યો માટીનો આર;

ખાંડણીયામાં મેલી ખાંડીયા,
તમારી મરજી પ્રમાણે મહારાજરે. શા. ૪
રાણાજીએ રાડ વધારી, મીરાં કારણ મહારાજ;
ઝેર ઘોળીને મોકલ્યાં તમે, ઝેરના જાણનહારરે. શા. ૫
અગેવ કેરે કારણે, ચક્કર ધરીયા હાથ;
સુધન્વાને કારણે તમે, તેલમાં થયા તતકાળરે. શા ૬
શીબીરાજનીમાટીછાબે તોળાણી, ખાલી કરયાં શરીર;
ધર્મ કેરે કારણે તમે, તોલવા કારણ મહારાજરે. શા. ૭
સાડાત્રણસો ખોરડાં નાગરનાં, જુનાગઢ મોઝાર,
તેમાં નથી મારે નોતરૂ મને,નાનેદીધો તીરસ્કારરે. શા.૮
ઝુંપડી તારા સેવકની જમવા નથી જાર;
બેટી બેટા તો વળાવીયાં હવે,
વળાવી છે ઘરની નારરે. શા. ૯
અરથ તો ગોપીચંદનું તુલસી હેમનો હાર;
સાચુ ઘરેણું મારે શામળો મારી,
દોલત છે ઝાઝને પખાજરે. શા. ૧૦
હું નથી મોટો લખપતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર;
નરસીમહેતાનીવીનતીછું તો,નાગરમાંછું કંગાલરે.શા ૧૧
શેઠ તો દુવારકાંપુરી વસે, શામળશાહ જેનું નામ;

હુંડીલેજોહાથમાંમોહન, કરજો પછી બીજું કામરે. શા.૧૨
તીરથવાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને ઠામ;
ગલીએ ગલીએ ફરી વળ્યા અહીં,
નથી શામળશાહનુ નામરે. શા. ૧૩
ધુતારે ધુત વીધા કરી, અમને કહેતું બધું ગામ;
ઠગારે કરી ઠેકડી અમારે, પુર્વજન્મનાં પાપરે. શા. ૧૪
તીરથવાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
ત્યારે રૂપલીધુંવાલે વણીકનું, વાલો ત્યારે થયા તૈયારરે.
કાને કુંડળ જળહળે, એના તેજનો નહી પાર:
બાંહે બાજુબંધ બેરખા,હરીને હૈયેછે હેમનો હારરે. ૧૬
હુંડી લાવો હજુરમાં, શામળશા મારૂ નામ;
હમેશાં લખજોહુંડીયુંકહેજો, વાણોતર સરખુ કામરે ૧૭
હુંડી હાથો હાથ આપી વાલે, પુરી હઇઆની હામ;
નરસીમહેતાનો સ્વામીશામળોવાલેનવખંડમાંરાખ્યુનામ
મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે, શામળા ગીરધારી;
માથે ધણી ધારયો કીરતારરે શામળા ગીરધારી,
મને કોઇની નથી પરવારે, શામળા ગીરધારી;
શામળીયા જેવા સરહારરે, શામળા ગીરધારી. ૧૮

પ્રાતઃ પ્રભુ પ્રાર્થના.

રાગ વેરાવળ, ૭૪

પઢોરે પોપટ રાજારામના, સતી સીતા પઢાવે;
પાસે બંધાવી પાંજરૂ, હીરા રતને જડાવે. પઢોરે. ૧
પોપટ તારા કારણે, લીલા વાંસ વઢાવું;
તેનુ રે ઘડાવું પોપટ પાંજરૂ, હીરા રતને જડાવું. પઢોરે.૨
પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઇ રંધાવું;
સાકરનાં કરી ચુરમાં, ઉપર ઘી પીરસાવું. પઢોરે. ૩
પાંખ પીળીને પગ પાંડુરા, કોટે કાંઠલો કાળો;
નરસૈના સ્વામીને ભજો, રાગ તાણી રૂપાળો. પઢોરે. ૪

---

૭૫ રાગ વેળાવળ.

કોણ એ સમાના કામની, દત્ત ફળીએલ રામા;
દ્રૌપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉભા છે સામા. કોણ. ૧
વાહોજી ગયાતારે વાડીયે, સર્વે સુંદરી સાથે;
શેલડીનો સાંઠો છોલતાં, છરી બેઠી છે હાથે. કોણ. ૨
માનીતી મંદિર પધારીયાં, ચીંથરડું રે લેવા;
દ્રૌપદીએ ચીર વધેરીયાં, હરિને પાટારે દેવા. કોણ. ૩
ત્રીકમે તેના તાંતણા, લખી રાખ્યા છે લેખે;
નવસેંનવાણુ ચીર પુરીયાં, સઘળી સભારે દેખે. કોણ. ૪

ગરૂડે ચઢીને ગોવીંદ આવીયા, આવ્યા અંતરજામી;
ભક્તઉદ્ધારણ ભુધરો મેતા નરસઇનો સ્વામી. કોણ. ૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે, મીઠા મોહન માવા;
દહી દુધને ઘ્રત ઘણું, ખીરમાં ખાંડ ખાવા. આવો. ૧
રસોઇ કરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાજે;
પ્રીતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે. આવો. ૨
ગંગાજળ મેં તો ગરમ કર્યું, નાથ તમારે નાવા;
આપું પીતાંબર પહેરવા, ચાલો પ્રસાદ પાવા. આવો. ૩
અરજ સુણી અલબેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાઇ;
ગોપીઓ દેખી ઘેલી થઇ, અતી મન હરખાઇ. આવો. ૪
ભાવથી ભોજન જમાડી, બીડી પાનની દીધી;
ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આગળ કીધી. આવો. ૫
પ્રેમની સાંકળે બાંધીયા, હવે નહી દેઉં જાવા;
નરસૈના સ્વામી શામળા, ચાલો ગોકુળ ગાવા. આવો. ૬

૭૭

નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણીરે,
બદ્રીનાથ પ્રગટયા જુગ જાણી. ટેક.

ગર્ભ વાસે રક્ષા કીધી તારીરે,
લીધો જઠરા અગ્નિથી ઉગારીરે;
તેને કેમ મેલ્યો છે વિસારી. નારાયણ૦
નર દેહ દીધો તુને નાથેરે,
ધન હોય તો વાવર તારે હાથેરે;
પડયું રહેશે કોડી નાવે સાથે. નારાયણ૦
વણ સમજે કહે મારૂં મારૂં રે,
ધન કાજ ફરે તમ બારૂરે;
તારે હાથે નથી ધન તારૂ. નારાયણ૦
મિથ્યા સુખમાં તે શુ લપટાણોરે,
લોક લાજે ગળે દીધો પાણોરે;
જાય છે ત્રષ્ણાના પુરમાં તણાણો. નારાયણ૦
કાયા માયા એ રીતે કાચીરે,
તેમાં રંગમાં શુ રહયો રાચીરે;
પ્રહ્લાનદ કહે વાત સાચી. નારાયણ૦

૭૮

વૈકુંઠ મારૂ ઢુંકડુ, હરિજનને મન હજુર;
દુરીજનથી દુર વસે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વૈકુંઠ.

કામ ક્રોધ લોભજ કહીએ, તેનાં ઉખેડાને મુળ;
મોહમાયાને મમતા કહીએ, તેનું કાઢો શુળ. વૈકુંઠ.
પાત્ર દેખીને પોષીએ, ભુખ્યાને આપીએ અન્ન;
કુડી સાખો નવ પુરીએ, પરહરીએ પરધન. વૈકુંઠ.
ચિત ચોરી ના રાખીએ, મારીને રાખીએ મન;
ભણે નરસૈયોવૈશ્નવ કહીયે, હરીનેવહાલાહરિજન. વૈકુંઠ.

પદ ૭૯

ઓ રાણાજી જીવનો સંગાથી, હરિવણ મારે કોઈ નથીરે;
મારે પ્રભુભજવાની હાથ મારે હરિભજવાની હામરે.ઓ.
ઓ રાણાજી એકરે ગાયોનાં દો દો વાછડાં રે;
તેમના જુદા જુદા લેખ (૨) એકરે શીવઘેર પોઠીયોરે.
બીજો વાંચીડાને ઘેર, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી;
ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટલાં રે.
હારે તેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેમાટલુંજશોદામાતનુંરે
બીજું કલાલને ઘેરરે, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી એકરે વેલાનાં દો દો તુમડાંરે;
હાંરેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨) એકરેતુંમડુ સાધુસંગમાંરેજી;
બીજુ રાવળીયાને ઘેરરે હો રાણાજી જીવના સંગાથી
ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારેજી.

તેમનાજુદાજુદાલેખ (૨)એકરેબેટાચોરાશી ધુણીએરેજી,
બીજાતેલખચોરાશીમાંહરે,હોરાણાજી જીવનો સંગાથી.
એ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજી
તેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેવાંસળી જશોદા માનની રે,
બીજી વાદીડાને ઘેરરે હો રાણાજી. જીવનો સગાથી.
એ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીરાં બોલીયાંરેજી,
હાંરે કેમરેકરવોસાધુસંગ(૨)શામ ગીયાસાધુનાસગમાંરેજી
જેથી ચડે ચોગણો રગરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
હરિ વીના કોઇ નથીરે.

પદ ૮૦

કક્કો.

છપાયા છંદ.

કક્કા કર સદ્દગુરૂનો સંગ, રૂદે કમળમાં લાગે રગ;
અંતરમાં અજવાળુ થાય, માયા મનથી દુર પળાય;
લિંગ વાસના હોયે ભંગ, કક્કા કર સદ્દગુરૂનો સંગ. ૧
ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત, તે શ્રીમુખે કહી સાક્ષાત.
જ્ઞાની મુની જોગી જતી,ગુરૂ કિરપા વણ સિદ્ધિ નથી;
જન્મમરણની મટશેધાત, ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત.૨

ગગ્ગા ગુરૂની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરહરો;
પ્રપંચ તે પડવાનો ઠામ, સાચે રાચે સીતારામ;
એ શીખામણ ચીત્તમાંધરો, ગગ્ગાગુરૂની સેવા કરો. ૩
ઘધ્ધા ઘણું કહે શું થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
સમજીને સંશય ટાળવા, બાહાર ભીતર હરિ ભાળવા
જોતાં જીવ દશાતોજાય, ઘધ્ધા ઘણું કહે શું થાય. ૪
નન્નાનિર્મળ તેની દશા, જેને હરિ રૂદીયામાં વસ્યા;
પોતાના અવગુણને હણે, પરના તો રૂદીયે નવ ગણે,
કોના દોષ ન દેખે કશા,નન્ના નિર્મળ તેની દશા ૫
ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે, માથે મરણ તણો છે ભે;
કાયા ઉપર તાકે કાળ, મોહ પારધીએ માંડી જાળ;
તેમાં હરી રાખે તો રહે, ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૬
છચ્છા છે માયા ગુણમયી. બળવંતી પણ દીસે નહિ;
દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઇ સૌએ સેવતા;
હરિજન આગે હારી રહી,છચ્છા છે માયા ગુણમયી. ૭
જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ, માયા પ્રપંચ વિધિ નિષેધ;
તે માયાનું તજવું માન, માયાપતી ભજવા ભગવાન;
અંતરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ. ૮
ઝઝા ઝાંખી જોને જોહ, વણ વાદળ જ્યાં વરસે મેહ;
વિના સરોવર અંબુજસાર, વિના ભમર ઉડે ગુંજાર;

વિના અર્ક અજવાળું જેહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
નન્ના નામ નાવ છે સાર, જે બેસે તે ઉતરે પાર,
કાળ કર્મ નહિ લાગે લેશ, આનંદી હરિનો દેશ;
ને પહને પામે નિરધાર, નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે, અંતરજામી ઘટમાં મળે;
નાના મોટા હરીના ઘાટ, કાંઇ સુક્ષ્મ ને કાંઇ વૈરાટ,
હરીને ભજતાં હુંપદ ગળે, ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે. ૧૧
ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં ન મળે બીજાની બીક;
નિર્ભય નારાયણનો વાસ, પ્રેમ ધરીને રાખે પાસ;
સમજુ માની લેને શીખ, ઠઠ્ઠા ઠેકાણુ છે ઠીક. ૧૨
ડડ્ડા ડહાપણ મુકી દે, સદગુરૂને શરણે જઇ રહે;
વચન તણો રાખી વિશ્વાસ, કુકલ્પનાનો કરજે નાશ;
ઉપાધીથી અળગો રહે, ડડ્ડા ડહાપણ મુકી દે. ૧૩
ઢઢ્ઢા ઢેલ વગાડી કહ્યું, રૂડા પુરૂષને રૂદીયે રહ્યું;
સમજ્યા તેણે લીધો સાર, ગાફલ નર તો ખાશે માર;
જોતામાં જોબન તો ગયુ, ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યુ. ૧૪
રેણા રણુ ચોરાશી તણુ, તેનુ વ્યાજ વધે છે ઘણુ;
હાણીઅરમાં ડુલી ગયો, દેવાળુ કાઢીને રહ્યો;
જ્મકિંકર કરશે તાપણુ, રેણા રણ ચોરાશી તણુ.
તત્તા તારૂં આપ તપાસ, કયાંથી આવ્યો કયાં તું જાય;

ખેપ કરીને ખોળી કાઢ, હરિફ હોય તો લાગે હાડ;
મુરખના મનમાં નહી ત્રાસ, તત્તાતારૂ આપ તપાસ. ૧૬
થથ્થા સ્થિરતો રહેવું નથી, કોણ રંક કોણ પ્રથ્વીપતી;
આજકાલમાં જાવું સહી, કોટી ઉપાયે રહેવું નહી,
ભાવધરીભજકમળાપતી, થથ્થાસ્થિરતોરહેવું નથી. ૧૭
દદ્દા દેહ દેવળમાં દેવ, સેવક થઇને કરને સેવ;
પ્રેમ પુષ્પને ચઢનહાર,જ્ઞાનદીપક ઘટમાં અજવાળ,
અંતરનો ટાળે અહમેવ, દાદ્દા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
ધધ્ધા ધરજે ધારણ ધીર, વાચ કાચ્છ વશ રાખે વીર;
શબ્દ તાણી ગ્રહજે સમશેર, શત્રુ દળમાં પાડે ભેળ;
સદગુરૂબખ્તર પહેરશરીર, ધધ્ધા ધારણ ધરજે ધીર. ૧૯
નન્ના નિસાન ગુરૂનું છેય, ધીરવીર પગ રોપી રેય;
કાયર નરનું નહિ ત્યાં કામ, શુરવિરનો સાચો સંગ્રામ;
જીત્યાનિર્ગુણજગમાંજેય, નન્ના નિશાનગુરૂનું છેય ૨૦
પપ્પા પુરાણી જે પ્રીત, મેરૂ ચળે પણ ન ચળે ચિત્ત;
ધ્રુવની પેરે અવિચળરહે,સ્તુતીનિંદને સુખદુઃખ સહે;
નારાયણને નીરખે નીત પપ્પા પુરાણી જે પ્રીત. ૨૧
ફફ્ફા ફોગટ તે કોણ ફરે, સચેત થઈ હરી સ્મરણ કરે;
જનમમરણમાં આવે નહિ, જેનું મન વશીયુ હરીમહી;
જઠરા વાસ ન નીશ્ચે કરે, ફફ્ફા ફોગટ તે કોણ ફરે. ૨૨

ભજ્ઞાભજનથકીભયટળે, નિશ્ચય કાળ કરાળન ગળે;
ભેખ ધરે જો સીદ્ધી થાય, ભાંડ ભવાયા વઈકુંઠ જાય;
જેવોભાવતેવાહરીમળે, ભજ્ઞાભજનથકી ભયટળે ૨૩
મમ્મા માયા મનની જાણ, મારૂ તારૂં ખેચાતાણ;
સઘળે સરખા આતમરામ, સાંધા વાંધા મનનું કામ;
માટેમનહરીચરણેઆણ, મમ્માામાયામનનીજાણ. ૨૪
જજ્જા જીવપણુ જેહને, સશય શોક સદા તેહને;
આત્મબુદ્ધી ન ઉપજે કદા, આશા ત્રષ્ણાને આપદા,
દેહ દરશી દેખે દેહને, જજ્જા જીવપણું જેહને. ૨૫
રેરા રામ ભજનમાં રહે, બીજું બકવું મુકી દે.
વળનો શીદ વદે છે વાદ, નીર વલોવે ન આવે સ્વાદ;
હરીનું હારદ હેને ગ્રહે, રેરા રામ ભજનમાં રહે. ૨૬
લલ્લા લે તું આતમ લાવ, ફરી ફરી નહી આવે દાવ;
જીતી બાજી હારીશ નહિ, સમજુને શીખામણ કહી;
હવે ન ચુકીશ આવ્યો દાવ, લલ્લાલે તુ આતમલાવ. ૨૭
વવ્વા વેદ વચન નીરધાર, જે પ્રીછે તે પામે પાર;
ઉચનીચનો અતરનથી, સમજ્યા તે પામ્યા સદગતી,
સશયશોકતજજોઅહકાર, વવ્વાવેદવચન નીરધાર. ૨૮
શશ્યા સાધન સરવે થયું, જેનુ ચીત રહી ચરણે રહ્યું;
ફરતાં ફરતાં હરીનુ ધ્યાન, તપ તીરથ તેને બહુ દાન,

કોટી વીઘ્નભયદુરકૃતગયું, શશ્શા સાધનસરવેથયું. ૨૯
ખખ્ખા ખાંડનાં બીઆં ભરે, કોયલ કાગડો કુંજર કરે;
મીનમગર બહુ જળચર જાત, જેવું બીજ તેવી ભાત,
મીસરી જોતાં તો મન ઠરે; ખખ્ખા ખાંડનાં બીઆં ભરે.
સસ્સા સઘળે સુંદરશ્યામ, હરી વીના નહી ઠાલો ઠામ;
અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ;
જો સમજેતો પુરણકામ, સસ્સા સઘળે સુંદરશ્યામ. ૩૧
હહા હરી ભાળો ભરપુર, દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
રવિ તે રજની નહીકો કાળ, તેમ આતમા પુરણ ભાળ,
નિર્મળનયણેનીરખોનુર,હહા હરી ભાળો ભરપુર. ૩૨
સૌ અક્ષર સંપુર્ણ થયા, હરી ગુરૂ સંતે કીધી દયા;
અક્ષર અક્ષર આતમબોધ; જો સમજે તો ટળે વીરોધ,
સંવતઅઢારબત્રીશીસાલ, ચૈતરસુદસાતમસોમવાર. ૩૩
સંધેસર સાધુનું ધામ, ઠાકોર કુંજબીહારી નામ;
પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા, હરી ગુરૂ સંતે કીધી દયા.

પદ ૮૧

ઉપદેશ.

દેહ મનુષ્ય ધરી, હરી ના જાણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;

મારાવાલાજી, મહામણી મુકીને પથ્થર ચીત પ્રોયું. ટેક.
તે અમરત ઢોળી વિષ પીધું,તેં હાથે કામ કુડું કીધું;
તેં મિથ્યા માતને દુઃખ દીધું. દેહ૦
તનેજાળવીઓજઠરામાંહી, તારૂરક્ષણ કર્યુંપ્રભુએ ત્યાંહી;
તે ભાન તને સ્વપને નહી. દેહ૦
જગતપતીને નવ જોયો, કલ્પવક્ષ તજી બાવળ બોયો;
તે ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦
એનીદેહઅશુદ્ધઅશુદ્ધવાણી, જેણેપ્રીતપ્રભુશું નવઆણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રાણિ. દેહ૦
એનેકૃતઘ્ની સરખા કહીએ તેનીસંગે તે સરખાથઇએ,
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહિએ દેહ૦

પદ ૮૨

હરી ભજન કરો, ભય ભાગે જમ–દુતનો ભક્તિભાવે;
અંતકાળસમે,હરિનુ બાનું હોય ત્યાં જમ શીદ આવે,ટેક.

જેને તીલક છાપ તુલસી માળા,
જેને મુખડે ગોવીંદ ગોપાળા:
તેને શું રે કરે જમડા કાળા, ૧
એવો ભજન તણો પ્રતાપ છે,
તેને લખ ચોરાશી માફ છે. ૨

એવું નીર્ભય નારાયણનુ બાનુ,
તેનુ ખોળે ન રવીનદન પાનું. ૩
પ્રાણી મારૂં મારૂં મીથ્યા ન કરવુ,
એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;
કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું. ૪

પદ ૮૩

રાજીયો.

જાગો જાગો જીવ લાડકારે, તમને દેઉં છુ શીખ;
કહ્યા પ્રમાણે જો ચાલશો, ત્યારે તમને છે ઠીક;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં, ટેક.

લક્ષ ચોરાશી વાટમાંરે ધર્યા બહુ અવતાર;
મનખો મળ્યો ઘણી મહેનતે, નથી વારંવાર. ૧
કોઇ આગળ કોઇ પાછળ રે, જાવુ જાવુ જરૂર;
રહ્યું નથી ને રહેશે નહી, રાય રાણાને સુર. ૨
નીવૃતી કહે છે નાથનેરે, નહીં માનો મારી વાત;
પડશો પ્રવૃત્તીના પાસમાં, પછે પછાડશો હાથ. ૩
ન્હોય કુટુંબ એ તાહરૂંરે, રટો રામ મુકી રાજ;
રણ સંબંધે આવી મળ્યુ, લેણા દેણાને કાજ. ૪

ન્હોય તરૂણી એ તાહરીરે, દાખે સ્વપ્નનું સુખ;
વીકાર તે થકી વાધશે, પછી દાવાનળ દુઃખ. ૫
પુત્રને પેટ પીતા અવતરે, પીતાને પેટ પુત્ર;
અદ્‌ભુત ખેલ રામનો, એમ ચાલ્યુ ઘરસુત્ર. ૬
પાળી પોષીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને સોષ;
તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા, જુઓ ગુણના ભાઇ દોષ. ૭
છળ પડે છે એક એકથીરે, એવો માયાનો ઘોળ;
અન્યો અન્યે વળગી રહ્યું માટે જાય ઘરબોળ. ૮
કાયા પરપોટો નીરનોરે, ફુલ્યો ફુટીને જાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૯

પદ ૮૪

રાજીયો.

જુઓને નીર આકળ તણુરે, દેખે છે સઉ લોક;
પળ પછી કાંઇ ના મળે, એમ જોબન છે ફોક;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.
નીવૃતી રાણી એમ બોલીયાંરે, મને નાથની છે ભાળ;
કહ્યું કરો તમે કંથજી, ફરી નહી આવે તાલ. ૨
નાટક વીશ્નુએ રચ્યું જ્યારનુંરે, ચીતર્યાં ચૌદ માળ;

અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, વેડયા કોટીક કાળ. ૨
સતીતણુ કહ્યું સાંભળીરે, લાગ્યો રામનો રંગઃ
દશકો નીવૃતીનો વહી ગયો, પછી પ્રવૃતીનો સંગ. ૩
સંતાન થયાં નીવૃતીને, પ્રાણ પુરૂશનો સંગઃ
ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા, જેનો અદ્ભુત રંગ ૪
શાંતી સંતોષની નાર છેરે, દયા ધર્મને શરણ;
વિવેક વૈરાગ્ય વીચારજી, પુછે બાળના છે ત્રણ. ૫
જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગનાંરે, ક્ષમા વીવેકની નાર;
અક્કલ વહુ છે વિચારનાં, એક સુરતી કુમાર ૬
એ તો પરવાર નિવ્રતીનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૭

પદ ૮૫

રાજીયો.

પ્રવ્રતી રાણી પછે બોલીયાંરે, ન્હોય તમારા ઢંગ;
હશારત થશે તમ તણી, નવ કરો એનો સંગ,
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.
નવ કરો કહ્યું શોકયનુરે, તમને દઉં છુ શીખઃ
જોગી કર્યાની આશા એહને, કઇને મગાવી ભીખ. ૧

અકબરશાહને એ મળીરે, કરી મુકયો ફકીર;
ટુકડા માગતો તેને કર્યો, ઉતાર્યું આપ નીર. ૩
વાણી મધુરી મુખ ઓચરીરે, દાખ્યું સ્વપ્નનું સુખ;
રળતાંખપતાં દીન વહી ગયા, પછી વળી ગયું મુખ ૩
શ્વેત કેશો ત્વચા લડબડીરે, આવ્યાં નેતરે બેતાળ;
હતપુરી તો ઉજડ થઇ, આવ્યો ઢુકડો કાળ. ૪
લોભ પ્રવ્રતીનો દીકરોરે, જેની લાલચ નાર;
ક્રોધની અરીશા કામની, ત્રષ્ણા એક કુમાર. ૫
જમને મારે ઝાડા થાયછેરે, આવ્યા આગળ કર્મ;
કોઠો ચોખાળો બીજો કહે, કોઇ જાણે નહિ મર્મ. ૬
જમને મારે આંસુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રોય;
ઝડ વાગીછે માંહે જમની. ને તો જાણે નહિ કોય. ૭
સાથ પ્રવ્રતીનો સહુ ગયોરે, આવી નિવ્રતી નામ;
ગુરૂના ચર્ણ પ્રતાપથી રટો નગભા શ્રી રામ. ૮

પદ ૮૧

રાજીયો.

જીવ ગયે સુનુ સઉ થયુરે, કાયા નગ્ર સુનકાર;
દશ દરવાજા બંધ થયા, તુટયા શ્વાસના તાર;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.

મુવા જીવને રોતુ નથીરે, રડે સ્વાર્થ સમાઇ;
પોતપોતાનું સર્વે રડે પ્રગટ આપુછું ગાઈ. ૧
રડે તરૂણી કેવું કહીરે, છુટા મુકીને કેસ;
ગયું મણીતળ માહરૂં, જાણિને બાળે વેશ. ૨
સાસરવેલી શું કહી રડેરે, પુત્રી સુખ વહુ પેર;
હાવે અમો તો શું કરૂ, પરણ્યાએ કર્યો કેર. ૩
ઓથને માટે બધવોરે; ભુજ લેલાટ લગાઇ;
રણમાં મુકયો મને એકલો, તને ઘટે નહી ભાઇ. ૪
માતપીતા કેવું રડેરે, પાળે ઘડપણ મારૂ,
પુત્રી ભગની કેવું રડે, સાસરવાસાને સારૂ ૫
પુત્ર માબાપને કેવું રડેરે, નથી દામ રતી રેખ;
દીવસ પાણી થશે શા વડે નથી આરો રહયો એક. ૬
જમશે કે શહેશે ભુખનેરે, જમશે જમનો મારઃ
તેમાંનું કોય કહેતું નથી, માટે જુઠો પોકાર. ૭
સ્વાર્થે સર્વે જીવને રડેરે, વળી કાંઇ લોક ચ્યાર;
જન નરભા રટો રામને, નહી તો ખોશો પૈજાર. ૮

પદ ૮૭

રાજીયો.

કડીયા સુતાર સલાટનેરે, ઘણો હાખ્યો હામ;

ગગનમાં મહેલ બાજી રહ્યા, રટયા નહી કદી રામ,
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક
મોહોલ કરાવ્યા મોકળારે, બહુ બારીયોનો ઠામ;
ઓચીંતા ઉઠિને ચાલીયા,નથી પોંહોંચી કાંઈ હામ. ૧
આવો હીંચોળાખાટ હીંચીએરે, રવી ઉગમતે ભાણ,
સુખ તમારાં સાંભરતાં, મને વાગે છે બાણ. ૨
બચકે બનાતો બાંધી રહીરે, ઘણો ઓઢયાનો પ્રેમ,
ઘડયો તેની ભાગી નથી, રહી એમની એમ. ૩
શાલો લીધી છે મોંઘા મુલનીરે, લીલા પીળા છે રંગ,
ઓઢી પહેરી નથી નીસર્યા નથી અડકાડી અંગ. ૪
સ્વામી તમે છો ભુખાળવારે, જાણુ તમારી વાત,
વહાણું વાયાની વેળા માગતા, દુધ સાકરને ભાત. ૫
ચાર દીવસ જતા જાતરારે, ખાવા રાખતા સાથ;
લાંબે પંથે તમે ચાલીયા, કાંઇએ બાંધ્યું નહી સાથ. ૬
ધન ધરતીમાં ધાડયાં રહયાંરે, સાથે લીધું ન કાંય;
ને ધનને કયારે કાઢશો, તમે ત્યાંહાં અમે આંહય. ૭
તડકે તમે નથી નીસર્યારે, ઘણું કોમળ મુખ:
સાણસીએ જમડા ચુંટશે કેમ વેઠશો દુખ. ૮
ચાર વહુઓને ચાર દીકરારે, નામે ચરણમાં શીશ;
શા માટે મુખ નથી બોલતા, એવડી શી છે રીસ. ૯

ઓચીંતા ઉઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહું વીવેક;
બીડી આપુ મારી હાથની, લેતા બાઓને એક. ૧૦
જોત જોતામાં ચાલી ગયારે, કઇ બાપના બાપ;
જીવની સાથે એ સચરે, એક પુન્યને પાપ. ૧૧
ગુરૂ છોટાલાલ પ્રતાપથીરે, જાગી નરભા તું જોય;
લેણ દેણે આવિ મળ્યું, નથી કેનું હવે કોય. ૧૨

પદ ૮૮

(નાથ કેસે ગજકો બંધ છોડાયો)—એ રાગ.

નાથ તુમ જાનત હો સબ ઘટકી,
મીરાં ભક્તી કરે પરગટકી;
નાથ તુમ જાનત હો સબ૦ ટેક.
ધ્યાન ધરી મીરાં ફેર સમર લો,
સેવા કરે રઘુવરકી;
સાલીગરામકુ તુલશી ચડાવત,
ભાલો તીલક બીચ ટપકી. નાથ તુમ૦ ૧
કૃષ્ણ મંદીરમાં મીરાંબાઇ નાચત,
તાલ મરદંગ લાગે ચટકી;
રૂમ ઝુમ પાયે ઘુઘર બાજત,
લાજ ખોલો ઘુંઘટકી. નાથ તુમ૦ ૨

વીખના પ્યાલા રાણાજીએ ભેજ્યા.
સાધુ સંગાથે મીરાં અટકી;
કરી ચરણામ્રત પી ગયાં મીરાં.
વીશ બની અમરતકી, નાથ તુમ૦ ૩
ઘરકી નીકળી ચાલીરે કેદારે,
શીરપર ગાગર મટકી;
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,
જેસી દોરી ખેલત નટકી. નાથ તુમ૦ ૪

પદ ૮૯

રણછોડજીની તીથિયો

સખી પડવે પુરણ બ્રહ્મ, જે કોઇ જાણેરે,
રૂડો રણછોડજીનો ધર્મ, વેદ વખાણેરે,
સખી બીજે બોડાણોજી બોલ્યા એવારે;
રાખશો રહેશે તોલ ઉપજે એવારે.
સખી ત્રીજે તુલસીનાં વન પ્રભુને પ્યારાં રે;
હાથમાં વાવે હરીના જન શોભે સારાં રે
સખી ચોથે ચાલ્યા જાય, વસમી વાટેરે;
રૂદીયામાં રણછોડરાય. મળવા માટે રે.
સખી પાંચમે પળીયા પંથ તડકા તનમાં રે;

સેવા કરે હરીના જન, મારા મનમાં રે.
સખી છઠે છાપાં અંગ, ધણિનાં ધરીયાં રે;
રાખો રૂદીયા સાથે રંગ, હવે મન હરીયાં રે.
સખી સાતમે સુંદર સ્યામ, મોહન મળીયા રે
હુંતો આવીશ તમારે ગામ, ફેરા ફળીયા રે.
સખી આઠમ જોડી વહેલ, બળવંત બેઠારે:
પુરવ દેશમાં કરી મહેર, પંથમાં પેઠારે.
સખી નોમે નમવા જાય, આણી રાખે રે;
સેવક સુતા સાંગીમાંય, હરી રથ હાંકેરે
સખી દશમે આવ્યા ડાકોર, હરજી રસીયારે;
તે ઠેકાણે ડાકોર, વ્હાલો મારો વસીયારે.
સખી એકાદશીના દન, ગુગળી ઘેરયા રે;
મધરાતે આવ્યા મહારાજ હેરણુ હેર્યારે.
સખી બારસે બાંધ્યા છે બંધ, શેવકથી છાનારે;
સોનુ તો સવા વાલ પુજીમાં પામ્યા રે.
સખી તેરશે ગુગળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે:
મધરાતે આવ્યા મહારાજ, કારજ સરીયાં રે.
સખી ચઉદશે ચરણામ્રત પ્રેમે પીધાં રે;
હરી કટણુ થયા નદલાલ સદેશા ન કીધારે.
સખી પુનમે પુજા થાય, શોભા સારી રે,

દરશન કરવાને જાય, નરને નારીરે.
સખી પંદર તથા સાત વાર, જે કોઇ આશેરે;
તેને મળશે દ્વારકાંનો નાથ, વૈકુંઠ જાશે રે.

પદ ૯૦

જે રણછોડરાયા જે રણછોડરાયા
આરતીકીજે મહારાજાની, લોપે નવ માયા. જે૦ ટેક ૧
મોરમુગટશીરછત્રબીરાજે, મણીમાણેક ચળજાને મણી;
પુષ્પ મુગતાના તોરા, ચરણ સુધી લટકે. જે૦
પાઘ કસુંબી ઝીણા સરબંધ, છોગાં બહુ ધરીયાં; (૨)
તીલક લલાટ હીરા માણેક, મોતી બહુ ભરીયાં. જે૦
કેસરીઆડમકરાકૃતકુંડળ, દમ્પિગત બેઉ જડીયાં (૨)
અમુલ વરની આંખલડી, ધર્યું ચીબુક ગાલે. (૨)
મુખારવિંદતણી શી શોભા, કેસરીછે ભાલે. જે૦ ૫
અમુલ્ય હીરા હોઠ બીરાજે, કોટી રવી ચળકે: (૨)
કૌસ્તુભમણી કંઠમાં ઓપે, માળા બહુ લળકે. જે૦ ૬
અનેક આભુષણ રત્ન હેમનાં, પુષ્પની માળા: (૩)
તુલસી હાર ચડાવે પ્રભુને, તે જન બહુ વાલા. જે૦ ૭
જરકસી જામો અંગે સોહે વિચિત્ર બહુ ભાતે; (૨)
ઈંદ્રાદીક બ્રહ્માદીક સર્વે, સ્તુતી કરે ખાંતે. જે૦ ૮

ચતુરભુજ પુરશોતમ પુરણ, અવીનાશી નામે; (૨)
શંખચક્રગદાપદ્મ બીરાજે,બેઉ હરશણુ વાજે. જે૦ ૯
કટીમેખલા પીતાંબર ઉપર, બાંધ્યા છે પટકે;
દીનાનાથ દીસેછેદયાળુ.અસુબલુન્યો લટકે. જે૦ ૧૦
ચરણકમળ આનંદસાગર, શેવક સુખકારી; (૨)
જે જન આવીનીરખેપ્રભુને, દુઃખ કાપે ભારી. જે૦ ૧૧
છડી વાંસળી નેપુર ઓપે, નટવર વેશે; [૨]
ગોપ થઇ ગાયો ચારી, ગોપી રમ્યા રાસે. જે૦ ૧૨
જે પ્રભુ આપ અનાથનો નાથ તે ડકપુરવાશી, (૨]
ડાકોર નાથ થઇને બેઠા, પોતે અવિનાશી. જે૦ ૧૩
આડે શીખર ગોડીવર ઉપર, ચોઘડીયાં વાગે; (૨)
નોબત શબ્દ સુણે જે પ્રાણી,દુખ તેનાં ભાગે. જે૦ ૧૪
દર્શન દીનાનાથ દયાળુનાં જે આવી કરશે; (૨)
કોટી જન્મનાં પુરણ પ્રાયશ્ચિત, તે પળમાં હરશે. જે૦ ૧૫
આરતી એ પુરુષોતમ કેરી, પ્રેમ ધરી ગાશે; (૨)
સુખ સપત પામી તે પ્રાણી, વૈકુઠે જાશે. જે૦ ૧૬

કબીરનું ભજન ૯૧

અબધુત એસો ગ્યાન બીચારી,
વામે કોણ પુરૂષ કોણ નારી. અબ.

બ્રાહ્મણકે ઘેર નાતી ધોતી, જોગનકે ઘર ચેલી;
કલમા પઢકર હુઇરે તરકડી, તો આપેઆપ અકેલી. અ.
નહી પરણેલી હું તો નહી કુંવારી, પુત્ર જણ જણ હારી;
કાળીમુંડીકા કોઇન છોડયા, તો હજુએ બાળકુમારી. અ.
સસરો મારો બાળો ભોળો, ને સાસુ બાળકુમારી;
પરણ્યો મારો પારણીયે ઝુલે, તો મરે ઝુલાવનહારી. અ.
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા, તોવે તીનકી મે જાઇ;
એ તીનુકે ઘેર ધણીઆણી તો, વેનકુ ગોદ ખોહાઇ. અ.
નહીજાવું સાવરીએનહીજાઉપીયરીયેસ્વામીકીસેજસમાઈ.
કહેત કબીરા સુનભાઇ સાધુ, જોતમેજોત મીલાઇ. અ.

ભજન ૯૨

લે માળારે માળા, તું તો મોહનવરની લે માળા. ૧
નીરખી લે નટવર ન્યારા.
હરીહીરોતારા હાથજોઆવે, તોતુટે ત્રીકુટીતાળા, તુંતો. ૨
આ જુઠી બાજીનુ જોર ન કીજે,
તારા છોડ મમત મોટા ચાળા. તુંતો. ૩
જઠરમાં જાળવીઓ તુને: ભુલીભવ ભમતો મોટીફાળા;

કાયા તોરી કામ ન આવે, પુઠે જલે જેમ અંગારા.તું તો ૪
છોટોકહે છતમાં નવછાકો,તો સેજેતરશોભવપાર.તું તો. ૫

ભજન ૯૩

વારૂ મારા વિરારે, ન કરીએ સંગ નીચનોરેજી. ટેક.
નીચપણું નિશ્ચે નરકે લઇ જાય. વારૂ.
આકડીઆનાં દુધરે અતીશે ઉજળાંરેજી,
તે પીધે તરત મૃત્યુ થાય વારૂ.
દુધડીયાં મંગાવોરે, ગવરી ગાયનાંરેજી;
સાકર ભેળે સ્વાદ અતી ઘણો થાય. વારૂ.
બાવળીઓ કંટાળોરે, અતી અળખામણોરેજી;
તેને સંગે અંગને વસ્ત્ર ઉજડાય. વારૂ.
આંબલીયાની છાંયારે, અતી રળીયામણીરેજી;
તેને શેવે ફળની પ્રાપ્તિ થાય. વારૂ.
ગુરૂના પ્રતાપેરે, જેઠીરામ બોલીઆરેજી;
દેજો અમને સંત ચરણમાં એ વાસ. વારૂ.

ભજન ૯૪

રાગ ધોળ.

ગરૂડે ચઢી આવજો ગીરધારી,
લજ્જા મારી રાખજોરે મોરારી;
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય,
શ્રીકૃષ્ણને લાગું પાય;
ગુણ ગાવાની ઇચ્છા થાય. ગરૂડે૦ ૧
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય,
શારદા કરજો મારી સહાય;
પદ પુજીને પાવન થાય, ગરૂડે૦ ૨
માતા આપો અવીચળ વાણી,
એમ ઇચ્છા રાખજો તમારી;
દાસ થાય અવિચળકારી. ગરૂડે૦ ૩
ધન ધન કુંતાજીરે માય,
જેણે સેવ્યા છે શંકર રાય;
પાંચ દેવે લીધો અવતાર ગરૂડે૦ ૪
પાંચે પુત્ર તો પાંડવ જાણો,
છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને વખાણો;
એમાં સંદેહ કશો નવ આણો. ગરૂડે૦ ૫

રાજા ધરમ તો ધરમ ધ્યાન,
રૂડા અર્જુનના મન વિશ્રામ;
તેમાં ભીમક મહા બળવાન. ગરૂડે૦ ૬

રત્નવતાની કુવરીરે આવે,
સાથે જોશી સહેદેવને લાવે;
પાંચે પુત્ર પાંડુના કહાવે. ગરૂડે૦ ૭

હસ્તીનાપુરમાં ઓળોટ્ટે પડી,
માંડી બાજી તે પાસા ઢાળી;
પહેલે પાસે તે હસ્તિનાપુર હારી. ગરૂડે૦ ૮

બીજે પાસે તે ગરથ ભડાર,
ત્રીજે ઉગરવા નથી આર;
એમ સાહ્ય છે વારંવાર. ગરૂડે૦ ૯

ચોથે પાસે ચતુરાઇ સારી,
પાંડવ હાર્યા છે દ્રૌપદી નારી;
સામો દુરીયોધન અહંકારી. ગરૂડે૦ ૧૦

ત્યાં તો શોભા ભરાઇ છે સારી,
બોલ્યો દુરીયોધન અહંકારી;
તેડી લાવો તે દ્રૌપદી નારી. ગરૂડે૦ ૧૧

સતી ભરી સભામાં આવ્યાં,
સભા દેખીને મન લજવાયાં;
દુષ્ટે હસીનેરે બોલાવ્યાં. ગરૂડે૦ ૧૨

સતી રમ્યા તમારારારે સ્વામી,
હાર્યા રાજપાટ સતી ગામ;
આવી માંડો ઘર આ ઠામ. ગરૂડે૦ ૧૩

સતી આવી બેસોનેરે ખોળે,
એવાં વચન દુરીયોધન બોલે;
તોયે સતીનાં મન ના ડોલે. ગરૂડે૦ ૧૩

ખોળે બેસશે ગદા ભીમ કેરી,
તને કાળે લીધો ઘેરી;
તુ તો જાદવ કુળનો વેરી. ગરૂડે૦ ૧૫

તારૂં બુડવા લાગ્યું નાવ,
તને લાગ્યુ સતીનું રે પાપ;
ખોળે બેઠો તે શોક સંતાપ. ગરૂડે૦ ૧૧

દુર પંથ છે દ્વારકાં ગામ,
ત્યાં તો પોઢયા છે શ્રી ભગવાન;
જોગી જોઈ ધાયા ઘનશ્યામ. ગરૂડે૦ ૨૭

એમણે ગરૂડ શણગાર્યો તતકાળ,
ચીર નવસેં નવાણું આણ્યાં;
આવી પુર્યાં છે શ્રી ભગવાન. ગરૂડે૦ ૧૮

પદ ૯૫

શ્રી રામચંદ્રજીના ધ્યાનની સ્તુતી.

શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ ભજ મન હરણ ભવ ભય દારૂણં,
નવ કંજ લોચન કંજ મુખકર કંજ પદ કંજારૂણં;
કંદર્પ અગણિત અમીતછબી નવનીલ નીરજ સુંદીરં,
પટ પીત માનહુ તડિત રૂચી સુચીનૌમી જનક સુતાવરં;
શીર મુકુટ કુંડલ તીલક ચારૂ ઉદાર અંગ વીભુષણં,
અજાનુ ભુજ શર ચાપ ધર સંગ્રામ જીત ખર દુષણં;
ભજ દીનબંધુ દીનેશ દાનવ દલન દુષ્ટ નિકંદનં,
રઘુનંદ આનંદ કંદ કૌશલ્યચંદ દશરથ નંદનં.
ઇતિ વદત તુલસીદાસ શંકર શેષ મુની મનરંજનં,
મમ હ્રદયે કંજ નિવાસ કરૂં કામાદી ખળદળ ગંજનં.

મંગળા આરતી.

રસભીના રાય રણછોડ, વસો મારી રૂદીયામાં,
સુખસાગર શ્રી રણછોડ, વસો મારી રૂદીયામાં;
પ્રાતઃસમે પ્રભુનાં મુખ નીરખી, આનંદ ઉર ન સમાયરે;
સુરીનર મુનિવર વેદ વખાણે, નારદ સારદ ગાય. વસો.
કોટી વદન છબી મુખપર વારી, અકળીત રૂપ અપારરે.
મંગળ રૂપ મનોહર દીસે, શેવક સુખ ભંડાર. વસો.
તાલ મરદંગ વીણા રસ વાજે, મુખ મોરલી ધનઘોરરે;
પ્રેમ કરીને પીધા રસ બંધુ, ગોપી ચંદ્ર કીશોર. વસો
કંચન થાળ કપુર ભરી માંહી, પાંચે જોત પ્રકાશરે;
આરતીઉતારૂમારાઅલબેલાની, રાધા રમણ વીલાસ વ.
અષ્ટે સીદ્ધિ આગળ ઉભી, મુખથી રહી કરજોડરે;
પ્રાણજીવન પરશોતમ સ્વામી, રાજ કરો રણછોડ વસો.

